

DESEMBRE 2021 - ANY XLIII - NÚM. 168

LLUMD'OLI

P O R R E R E S

ARTISTA

CONTINGUTS

Què pots trobar en aquest número?

Les activitats de l'Agrupació i del GEP, a partir de la pàgina 4.

La informació local: el noticiari, el «Què hi passa a la Sala?», els «Sabeu que...?» i la mirada indiscreta entre les pàgines 8 i 11.

Continuant dins «informació local», un reportatge de Maria Gayà sobre la residència Cas Notari a les pàgines 12-13.

En Femení: entrevista a Margalida *Janoia*, madona d'un comerç antic que tanca les seves portes. Pàgines 14-15.

Entrevista de Maria Vaquer Viedma al metge porrerenc resident a Barcelona Joan Gornals Soler. Pàgines 16-17.

Especial «Porreres, poble d'acollida»: entre les pàgines 18 i 23 trobareu diversos continguts relacionats amb l'arribada de gent de la península a Porreres. Una entrevista a Anita Ruiz, una nova entrega de «La veu del poble» i l'article d'Aina Ginard sobre dades d'aquest fenomen migratori.

L'Especial 50 anys de l'Agrupació Cultural continua a la pàgina 24: la participació de l'entitat en els Darrers Dies i reflexions sobre l'evolució de la festa de les disfresses.

Notes històriques: un article d'Andreu Veny, un altre de Maria Barceló Crespí i la primera entrega d'articles sobre malnoms porrerencs. A partir de la pàgina 26.

La segona part de «En Femení» d'aquest número, de la mà de Maribel Rosselló Nicolau, a la pàgina 29.

Dos escrits a mode d'obituari per recordar Joan *Moi* i Jordi *Güia*, a les pàgines 30 i 31.

La secció d'opinió amb un article de Damià Duran, antic col·laborador del *Llum d'Oli* que torna a participar a la nostra revista, a la pàgina 32.

La Llum Jove, l'experiència erasmus de Xisca Melià Sagraes, a la pàgina 33.

L'Espai escolar amb la participació de l'Escola Nova a la pàgina 34.

La secció «Creació» amb la glosa de Lluís Sastre, el poema de Jaume Rosselló així com la breu nota d'etimologia de Cesca Roig, a la pàgina 35.

La secció «de Porrera a Porreres», a la pàgina 36.

L'Espurna associativa de la mà de Bernat Bauçà per recordar els 40 anys del Grup d'Esplai. Pàgina 37.

Els esports: entrevista de Toni Sastre a Bernat Mesquida i una breu notícia sobre el jove esportista porrerenc Sergi Mestre. Pàgines 38-39

C/ D'EN CERDÀ, 56
PORRERES

PAPERERIA
I
ESTANC

es Cantó

688 790 250
871 811 669

papereriaescanto@hotmail.com

MANIS

C/Almoina 30, Porreres.
Tel: 971 16 84 56

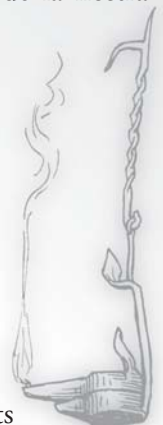
MUNICH CUBCO GUESS FIFTY FOUR FORMARINO REPLAY SCOTCH & SODA Deesigual. new balance adidas TOMMY HILF

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

Per a poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el *Llum d'Oli* necessiten de la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci/sòcia de la nostra entitat, així ens ajudareu a seguir endavant amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble.

Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 35€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del *Llum d'Oli* al vostre domicili! Contacta amb nosaltres a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com

Podeu trobar el *Llum d'Oli* a la venda als següents establiments: estanc ca N'Ana, papereria es Cantó, papereria Nova Pemi, fruiteria Ca na Maria, a l'Escrivania i a la Cooperativa Agrícola.

PORRERES, UN POBLE CRUÏLLA DE CULTURES

Desembre del 2021 - Núm. 168
Dipòsit Legal PM 76/1979

Edició:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, núm. 6
www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com
www.facebook.com/acporreres
www.facebook.com/llumdolioporreres

Coordinació:

Catalina Maria Garí Blanch
Sebastià Lliteres Lliteres
llumdolioporreres@gmail.com

Consell de redacció:

Catalina Garcia Garí
Francesc Melià Barceló
Maria Antònia Nicolau Rosselló
Gabriel Noguera Vich
Marc Prieto Gornals
Cesca Roig Sampol

Col·laboradors/es:

Joan Barceló Barceló
Maria Barceló i Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Bernat Bauçà Garau
Damià Duran Jaume
Tomeu Garí Salleras
Maria Gayà Coll
Aina Ginard Bauzà
Joana Mora Cerdà
Joan Melià Garí
Xisca Melià Sagreras
Miquel Morlà Vicenç
Maribel Rosselló Nicolau
Jaume Rosselló Tomàs
Lluís Sastre Barceló
Josep Maria Sastre Barceló
Antoni Sastre Vanrell
Simó Tortella Sbert
Marc Vaqué Vidal
Maria Vaquer Viedma
Andreu G. Veny Miró
CEIP Escola Nova

Fotografies:

Simó Tortella Sbert
Arxiu Agrupació Cultural
Apol·lònia M. Roig Dalmau

Correcció lingüística:

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta: dibuix a l'aquarel·la de Miquel Morlà Vicenç, per representar la temàtica central d'aquest número: Porreres, poble d'acollida de moltes persones arribades de la Península durant el segle XX. Gràcies Miquel!

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A.
Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió dels seus autors.

La realitat social del nostre poble, ben igual que a la resta de pobles de l'illa, ha canviat molt els darrers seixanta anys. Es passa d'una població principalment autòctona a una societat multicultural: avui, a Porreres conviuen habitants d'arreu del món.

Aquest *Llum d'Oli* que teniu a les mans és el primer de tres números que tenen la intenció de reflexionar sobre les onades migratòries més significatives i la convivència al nostre poble.

Amb l'explosió del turisme a les Illes i les oportunitats de feina relacionades amb aquest sector, als anys seixanta i setanta, arribaren a Porreres, procedents de la península, els primers «forasters». Arribaren per a residir-hi de manera permanent i fugir de la misèria i la fam de l'Espanya franquista. En el present número, tractam aquesta primera migració.

Els primers magrebins arribaren a partir de 1996, però fou a partir de l'any 2000 quan l'arribada d'aquest col·lectiu es va incrementar. Primer van arribar els homes sols a treballar, principalment al sector de l'agricultura o de la construcció. Després, a poc a poc i acollits al reagrupament familiar, arribaren les seves esposes i fills. Aquesta onada migratòria, la tractarem al següent número.

La tercera onada migratòria, més recent, prové sobretot de Romania, Bolívia, Equador i la República Dominicana. El homes es dediquen al sector de la construcció i l'agricultura, mentre que les dones treballen al servei domèstic i l'hoteleria. El número 170 tractarà aquest episodi migratori.

Tots ells arriben a la recerca de feina i d'un futur millor. «Ningú marxa de casa seva a no ser que casa seva sigui la boca del tauró». *Home*. Warsan Shire.

Cada família, a casa seva, ha de mantenir el que trobi convenient, però l'espai públic de convivència ha de ser per tots el mateix. Formam part del tapís de cultures que broda la nostra petita comunitat porrerenca i hem de trobar un espai que ens uneixi.

Porreres és una amalgama de nacionalitats i cultures, de formes de veure la vida. No podem viure d'esquena a la realitat, i aquesta nova realitat social ha de servir per enriquir i millorar el poble. Ha de sumar! Hem de treballar per un Porreres integrador, que aprèn i avança fora renunciar a la identitat, cultura i llengua pròpia. I és per això que el *Llum d'Oli* vol continuar contribuint a construir aquesta cohesió social i aquestes pràctiques de convivència entre totes les persones.

Els Ruíz, Bolaños, Fernández, Pérez, Benyagoub, El Hessaini, Zougaghi, Bursuc, Chisea, Lup, Mos, Manobanda, Reyes, Guzman, Paniagua, Cabrera, Chimbo, Guachamín, Machicado... formen part i construeixen els porrerenca d'avui, un poble que han de poder sentir seu. Porreres és de tothom! Construir aquesta societat realment unida és possible i entre tots i totes ho hem d'aconseguir.

DEBANANT MOTS: ACTIVITAT DEL GRUP DE POESIA TALLATS DE LLUNA

Dissabte, 23 d'octubre el grup Tallats de Lluna va representar l'espectacle poètic i musical DEBANANT MOTS al cor de l'església parroquial de Porreres. L'actuació, preparada especialment per a la celebració del 50è aniversari de l'Agrupació Cultural, fou un homenatge a la paraula, amb poemes i cançons que versaren sobre pàtria, llengua, allò què deim, els silencis cercats o imposats, l'evolució dels mots, la importància del missatge... Novament el públic assistent fou nombrós i consolidà l'èxit d'aquest tipus d'esdeveniments.

TAULA RODONA DE LA FIRA: L'AFECTACIÓ DE LA PANDÈMIA EN EL TEIXIT ECONÒMIC I ELS SERVEIS PÚBLICS

El passat 29 d'octubre, al local social, s'aplegaren un grapat de porrerenques i porrerenecs al voltant de la taula rodona que l'Agrupació Cultural organitza per les dates de la Fira. En aquesta ocasió el tema de debat es va centrar en les conseqüències de la pandèmia en diferents àmbits i sectors de la nostra vila i, per aquest efecte, hi prengueren part Joana Maria Julià (infermera de l'Hospital de Manacor), Francesca Obrador (empresària), Catalina Ballester (com a representant del petit comerç porrerenec), Caterina Oliver (en representació de Càritas Parroquial), Joan Picornell Llorità (placer i pagès) i Joan Ramon Xamena (director de l'IES Porreres).

Totes elles van aportar interessantíssimes vivències en primera persona que van permetre fer-nos una idea més real dels efectes de la pandèmia. Des del món empresarial, per exemple, de com van veure paralitzada la seva activitat, dels grans canvis en el dia a dia i de quina manera van haver d'idear siste-

mes i mecanismes per continuar amb la seva activitat, de la qual comentaven «ja no en depèn la teva subsistència, sinó també la d'altres persones i famílies». En aquest sentit, la representant de Càritas va facilitar nombres dades que van permetre dibuixar la magnitud de la tragèdia, i és que les famílies que han accedit als seus serveis es van multiplicar per quatre en pocs mesos.

En un sentit similar van intervenir els representants del sector sanitari i educatiu. Centres buits de pacients o d'alumnat, serveis a distància, reorganització en pocs dies de les tasques. Mans i mànigues per poder continuar amb la feina dins una pretesa normalitat des del confinament.

Joan Picornell va explicar que, una vegada es van reobrir els mercats, els venedors van veure revalorada la seva feina d'apropar producte fresc a la gent. «Durant uns mesos vam tenir la sensació de ser imprescindibles», comentava, «però una vegada reobertes les grans superfícies comercials, vam topar de nou amb la realitat. El nostre món està destinat a morir, si no hi ha canvis».

Conseqüències de la pandèmia que, algunes d'elles, han vingut per quedar-se i d'altres no, com el fet que els serveis socials i educatius necessiten la presencialitat. Així ho corroboraven Joana Maria Julià i Joan Ramon Xamena: «Està més que clar que a les escoles i hospitals es necessita el contacte directe amb els usuaris, i això ens ho ha posat en evidència la crisi del Coronavirus».

Una conversa en primera persona que ens va permetre palpar de primera mà com de semblants i de diferents han estat les derivades de la Covid-19 al nostre poble. En una cosa van coincidir totes i tots: en tenir sentiments de por, d'incertesa, d'angoixa i tristesa. Sentiments que durant molts mesos han entelat la nostra realitat.

EIXIDA CULTURAL I PAISATGÍSTICA A MURO

El diumenge, 7 de novembre de 2021 va tenir lloc una nova eixida cultural. Visitarem l'església parroquial de Muro i fem un recorregut urbà pel poble acompanyats de Sebastià Riutort Taberner, arxiver municipal.

Com que enguany es compleixen 500 anys de l'inici del conflicte de la Germania a Mallorca (1521-1523), després anàrem a la zona de la Marjal, en concret a son Fornari (Sa Pobla), on va tenir lloc una de les batalles més cruentes entre agermanats i mascarats i on moriren un bon grapat de porrerencs lluitant a favor d'en Joanot Colom i del que significava la Germania. Hi férem lectura dels seus noms.

LLIÇÓ DE JOAN CARLES PALOS NADAL: FITA A FITA, CAMINANT AMB ELS CINC SENTITS

Dia 13 de novembre, Joan Carles Palos i Nadal ens va oferir una interessant Lliçó: *Fita a fita, caminant amb els cinc sentits* amb motiu del desè aniversari de la declaració de la serra de Tramuntana Patrimoni de la Humanitat.

Trescar i caminar és la manera més genuïna per conèixer l'entorn. Ens va animar a esquinçar hores de sabates per poder tenir una mirada atenta al paisatge, perquè caminar aporta sensació de llibertat, de saber què feim i perquè ho feim. Ens va descobrir la importància de caminar amb els cinc sentits, perquè aquests són cinc canals gratuïts que ens permeten sentir, veure, oïr, tocar, tastar cada tram del camí d'una forma lenta, per així poder comprovar que el territori és viu i que es pot llegir el gran llibre que és la naturalesa.

Un altre vessant interessant és fer-ho en companyia. Els qui caminen junts viuen una experiència que els uneix en aquest despertar tan captivador que és la Serra de Tramuntana.

VIDA I OBRA DE SIGMUND FREUD: UNA MIRADA

Dia 26 de novembre, la mestra i pedagoga porrerenca Petra Ramonell Sastre dissertà sobre la vida i obra de Sigmund Freud, metge i neuròleg que va crear un nou esquema de psicologia: la psicoanàlisi.

La magnífica seqüenciació del contingut i les ganes que na Petra hi posà, feren que el públic assistent seguís amb interès les explicacions.

Na Petra va estudiar magisteri i més tard pedagogia a Barcelona. Va viure a París durant 7 anys. Aquí és on s'inicià en la formació psicoanalítica durant 4 anys. El seu interès per descobrir Freud seguia dins seu i, quan retornà a Barcelona, entrà a formar part dels grups d'estudi d'orientació freudiana-lacaniana, de la Fundació Europea per a la Psicoanàlisi. I amb la cita de Joan David Nasio, Docent de la Sorbonne de París, na Petra va cloure la seva conferència: «El que em meravella, quan comprenc Freud, és la seva força, boja i genial de voler explicar la font més íntima que ens anima a nosaltres els humans. És descobrir que, més enllà de les paraules, de qui parla és de nosaltres».

EIXIDA CULTURAL PER LA VILA I TERME DE SANTANYÍ

El diumenge, 5 de desembre de 2021 visitarem el santuari de Consolació, els punts de major interès històric i artístic de la vila de Santanyí (església parroquial, el Roser, la Porta Murada, l'abeurador, l'aljub), el poblat talaïòtic de na Nova i férem una volta pel llogaret dels Llombards.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE EL MIRALL DE L'ESQUERRA

Per acabar l'any, i emmarcat en els actes de la Diada de Mallorca, dia 28 de desembre al local de l'Agrupació es va presentar el llibre *El mirall de l'esquerra: entre el desencís i la necessària renovació* dels joves mallorquins Joan Pau Jordà-Sánchez i Miquel Rosselló Xamena (aquest darrer, pollencí d'arrels porrerencs). Varen exposar els principals temes tractats en aquest assaig (publicat per Adia Edicions) que versa sobre com afecta a l'esquerra mallorquina el context polític sorgit després dels canvis de les darreres dècades. Finalment, varen explicar la proposta que plantegen perquè l'esquerra pugui superar aquest estancament: un populisme d'esquerres ben entès, que connecti realment amb les necessitats del poble. Per acabar, s'obrí un debat interessant sobre el paper de la cultura en aquest nou context, així com sobre el paper de l'extrema dreta en el món actual.

ACTE DE CLOENDA DEL 50È ANIVERSARI DE L'AGRUPACIÓ CULTURAL

Joana Mora Cerdà

Benvolguts socis i sòcies, amics i amigues de l'Agrupació.

Dia 18 de desembre celebrarem la cloenda del 50è aniversari de l'entitat a l'Auditori Municipal. És ben sabut, sobretot pels socis i sòcies de l'entitat, que durant l'any 2021 hem festejat, com hem pogut, una de les efemèrides més importants que pot lloar una entitat. No són moltes les entitats que han arribat al cinquantenari de la seva existència amb la bona salut que gaudeix la nostra estimada Agrupació.

Joan Verger i Garau, notari algaidí, juntament amb altres persones de Porreres —entre les quals Joan Gornals i Cerdà— l'acompanyaren i fundaren l'any 1971 l'entitat. No eren temps molt propicis per a la creació d'aquesta mena d'entitats on els objectius claus eren potenciar l'ús de la llengua catalana, defensar i promocionar la nostra cultura i salvaguardar el patrimoni porrerenc i el de les Illes Balears. Així i tot, ho aconseguiren i posaren els fonaments prou sòlids per arribar, al menys, als 50 anys.

Al llarg d'aquests anys han estat moltes les persones que d'una manera o altra han format part de l'entitat. Vull tenir un record especial pels que ja no són entre nosaltres i que m'acompanyaren en un moment donat amb el seu suport formant part de la junta: Jaume Cerdà i Magdalena Morell. Cal recordar també a l'expresident Jaume Gil Cuenca que durant el seu mandat vaig ser la coordinadora del *Llum d'Oli*.

Com a presidenta de l'entitat és un orgull poder celebrar tan especial esdeveniment sempre acompanyada per gent compromesa, feïnera i amant de la cultura, la llengua i el país. Gràcies, companyes i companys per la vostra paciència, dedicació i el vostre suport durant tants d'anys.

L'acte de cloenda posà la cirereta al pastís. Un acte senzill, emotiu i ple de records. La funció s'inicià amb una tertúlia amb diverses persones que han tengut un paper important dins l'entitat durant aquests 50 anys: Tomeu Barceló Picornell (soci fundador), Maria Barceló Crespi (sòcia fundadora), Joan Me-

lià Garí, Catalina Oliver Riera, Bernat Bauçà Garau i Llúcia Salleras Julià, dirigida pel periodista Lluís Mestres. Com podeu veure, són gent involucrada de forma clara en distintes èpoques i que han viscut diferents contextos històrics de l'entitat. Poguèrem gaudir d'un bon repàs històric de la nostra entitat.

El soci Maties Lladó Cerdà ens preparà un magnífic document gràfic i sonor amb fotografies i imatges que a molts de nosaltres ens retornaren a temps passats i ens feren aparèixer un somriure.

Per finalitzar l'acte, el nostre grup *Tallats de Lluna* feu un tast dels diferents espectacles. Amb música i poesia, donàrem per acabada la celebració del nostre cinquantenari. Encara que prest ens tornarem a trobar per presentar-vos el llibre sobre la història de l'Agrupació Cultural que està quasi a punt d'anar a impremta i que amb molta d'il·lusió han treballat na Catalina Maria Garí Blanch i en Sebastià Lliteres Lliteres.

Molts d'anys, salut i cultura!

Agraïments especials a l'Ajuntament de Porreres, al personal de l'Auditori, a Porreres TV, a les bodegues Mesquida-Mora, a Lluís Mestres, a Maties Lladó i als tertulians.

ACTIVITAT GEPERUDES

PENYA DE ROCAFORT PELS PASSOS DES PI I DES RACÓ D'EN BARONA

Després de dues sortides fallides a causa del mal temps, aquest cop sortim cap a la vall de Sóller que compta amb una gran xarxa de camins i carrerans bastant ben conservats per anar als olivars.

Avui, dia 19 de desembre de 2021, pujarem a la penya de Rocafort des d'on gaudirem d'unes esplèndides vistes de la vall.

Deixam els cotxes davant el Jardí Botànic i, tot seguit, anam a cercar el camí de Rost per, un poc més endavant, desviar-nos cap el camí de Rocafort amb trosos ben empedrats. Creuam la via del tren i per amunt s'ha dit. Tornam a creuar la via, però aquest cop per damunt un pont. Seguim pujant pel camí empedrat fins a enllaçar amb el camí de Castelló que arriba fins al pujol d'en Banya. Llavors ens desviam per un camí de carro que passa per dins olivars i alzinars i, més endavant, es converteix amb un carrerany que, passant per qualche rosseguera, ens du al pas des Pi i a sa penya de Rocafort on tenim unes esplèndides vistes de la vall.

A continuació, seguim per un tirany que ara per amunt, ara per avall, enllaça amb el camí de metro: aquest no és planer, però no fa mal anar. Poc després, botam quatre pins caiguts i passam per qualche forn de calç i rotlo de sitja. Seguim davallant fins al caminó que ens du al pas d'en Barona i continuam pel caminó que passa per davall dels

cingles de son Canals. A partir d'aquí, sempre de davallada fins que ens trobam amb un portell amb barreres que té un botador, aquí i amb la vall davant nostre, decidim recuperar forces.

Pegada la becadeta corresponent, reprenem la marxa, quasi sempre de davallada o forta davallada per un camí que té qualche tros encimentat; passam pel porxo de can Xispa i enllaçam amb el camí de Castelló i... a desfer el que havíem fet el dematí!

NOTÍCIES EN BREU

- Del 14 al 18 d'octubre es va produir una vaga dels treballadors del fons de tot Mallorca a causa de les condicions salarials. L'acord encara no és definitiu.

- Dia 3 de novembre varen començar les obres del futur centre de dia públic de Porreres, a l'antiga residència del carrer Sala.

- La junta local de l'AECC de Porreres ha posat en marxa les «rutes saludables», que parteixen cada dilluns a les 16h del local de l'Associació de Persones Majors. Una iniciativa per fer salut que va començar a principis de novembre.

- Hi ha hagut problemes amb el bus de línia que arriba a Felanitx. Estudiants de l'institut de Felanitx han quedat «penjats» en diverses ocasions hora de partir cap al centre educatiu.

- El novembre ha tornat ser un mes important per l'atletisme porrerenc. S'ha celebrat la IX Sa Mitja i la XXXVII edició de la pujada a Monti-sion.

- A principis de desembre, Maria Agnès Sampol Sabater fou elegida presidenta de la Junta Local del Partit Popular de Porreres.

- Ja ha sortit la XXIX edició del calendari porrerenc 2022, editat per Tomeu Amengual i Joan Barceló Bauçà.

NOTICIARI PORRERENC

Simó Tortella Sbert

SEMIFINALS DEL CERTAMEN DE CREACIÓ TEATRAL JOVE 2021

Celebrada, el dia 9 d'octubre de 2021, la primera semifinal del certamen de Creació Teatral d'Art Jove 2021 de l'Institut Balear de la Joventut a l'Auditori municipal de Porreres. Sobre l'es-

cenari hi passaren 12 grups en dos dies. Finalment, la companyia Drama va ser la guanyadora amb l'obra *Una mort de vida*.

TASTART21

El dia 16 d'octubre de 2021, nova edició de la nit de l'art de Porreres amb gran participació de visitants. Aquesta trobada, com les anteriors edicions, intenta connectar l'art, en les seves dife-

rents manifestacions, i el món que envolta el vi.

Els alumnes de l'IES Porreres també s'hi volgueren fer presents amb la proposta artística *El fil invisible* creada a través de les assignatures d'educació plàstica i tutoria.

FIRA DE TARDOR

La pandèmia va obligar a modificar el recorregut habitual de la Fira per evitar aglomeracions de públic. Aquest fet no va ser obstacle perquè, el dia 31 d'octubre de 2021, els carrers de la nostra vila s'omplissin de visitants.

El dissabte es va inaugurar la Mostra de Productes Porrerencs i el diumenge, a més de les paradetes dels firaires, hi hagué exposició de rapinyaires, carruatges, aviram, eines de fora vila i de cotxes i motos antigues, a més de ball de bot.

El Firó aquest any va coincidir amb la festa de Tots Sants.

PEDRO J. GONZÁLEZ, PREMI NACIONAL DE BONES PRÀCTIQUES DEL PROGRAMA MARC AGENT TUTOR

El policia Pedro, l'any passat juntament amb la responsable de la biblioteca municipal varen iniciar el projecte de la "Còmicteca" com a mètode d'aprenentatge de la lectura.

Aquest projecte és el que ha estat premiat amb el Premi Nacional de Bones Pràctiques del Programa Marc Agent Tutor.

La batlessa Xisca Mora i la regidora d'Educació Maria Antònia Veny acompanyaren al policia tutor a l'acte celebrat a Madrid, el dia 3 de novembre de 2021.

II GALA DE L'ESPORT PORRERENC

L'acte celebrat a l'Auditori municipal el dia 5 de novembre de 2021 fou presentat per la periodista porrerenca Antònia Ferrer Ferrà. El regidor d'Esports, Toni Sastre Vanrell, en el

seu discurs va remarcar: «enguany tornam a comptar amb la col·laboració de les entitats esportives que faran un reconeixement públic als seus joves esportistes», «volem destacar amb aquest acte la importància del fet que el jovent faci esport per tal de promoure hàbits de vida saludable, evitar actituds de vida sedentàries i tenir esperit de superació i fomentar tots els valors de l'esport com ara el respecte, foment de l'amistat, etc.». «Els joves són el futur de les entitats esportives del nostre municipi, es mereixen ser reconeguts i els hem de donar força i encoratjar-los per seguir practicant esport».

VIII JORNADES D'ESTUDIS LOCALS DE PORRERES

Novament, a l'incomparable marc del santuari de Montision, es realitzaren, els dies 19 i 20 de novembre de 2021, les VIII Jornades d'Estudis Locals de Porreres a les quals es presentaren 19 comunicacions.

La lliçó inaugural va anar a càrrec de Maria Antònia Nicolau Rosselló amb el títol: "Una generació educada fa gran un poble. Rafel Sitjar Servera (Porreres, 1865-Sineu 1921), religiós i educador.

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL DE L'AJUNTAMENT DE PORRERES CONTRA EL CÀNCER DE PULMÓ

Abans d'iniciar la sessió plenària del mes de novembre, concretament dia 17, el consistori porrerenc va fer una declaració institucional amb motiu de la celebració del dia mundial contra el càncer de pulmó.

Amb aquesta declaració, el Consistori es va sumar a les iniciatives posades en marxa per la delegació local de l'AECC per tal de fer més visible la lluita contra aquesta malaltia. Hi assistiren diversos membres de la junta local amb les quals es fotografiaren els regidors i regidores.

CAMPANYA CÀRITAS NADAL 2021 CENTRES ESCOLARS DE PORRERES

Els alumnes dels centres educatius de Porreres: CEIP Escola Nova, Col·legi Verge de Montision i IES Porreres, com en anys anteriors, han volgut participar en la campanya de recollida d'aliments, productes de neteja de la llar i personals a més de joguines que organitza cada any Càritas parroquial.

PORRERES 1936

Nova posada en escena de l'obra: *Porreres 1936* que narra la història dels republicans porrerencs després de l'alçament militar de 1936.

El passat 11 i 12 de desembre de 2021, el grup Trenta-6 teatre dirigit per Tomeu Blanch Veny escenificaren el guió de Toni Rigo Sastre basat en el llibre de Bartomeu Garí Salleras: *Porreres, desfilades de dia, afusellaments de nit*.

PAPERERIA NOVA PEMI

Papereria, llibreria, joguines,
regal i molt més!

C/ Almoina, 31 - Porreres
Correu:
pemipapereria@gmail.com
Telèfon: 651 803 534
@papeleriapemi

mleiva@viajespegaso.com
C/ 31 de desembre, 13 - 07003 Palma de Mallorca
Tel. 971 76 34 92 - www.viajespegaso.com

NOVA ADREÇA

LA MIRADA INDISCRETA

Redacció

El portell obert d'aquest solar que fa cantonada entre el carrer d'en Sitjar i el del Pou Florit dona lloc a una deixalleria oberta al públic, un niu de rates i de brutor

que fa anys que es troba d'aquesta manera. Una bona proposta podria ser que l'Ajuntament l'adquireixi per fer-hi un aparcament, per exemple. De mentrestant, però, que el faci tancar.

Cada cert temps es duu a terme un esdeveniment esportiu anomenat «Descens de Monti-sion». No és que davallin la Mare de Déu ni que facin cap penitència, sinó que davallen

amb bicicletes aprofitant el terreny del puig que, recordem, és zona protegida. No és que tenguem res en contra d'aquesta pràctica esportiva, però ens preocupa el mal que poden fer al terreny de la zona, ja que aquestes pràctiques normalment solen ser bastant destructives amb l'entorn natural. Ja que l'Ajuntament ho patrocina, esperem que tenguem en compte aquest fet i vigili molt com queda la zona.

QUÈ HI PASSA A LA SALA?

AJUTS AL TEIXIT EMPRESARIAL, ALS JOVES ESTUDIANTS I AL FOMENT DE L'ENERGIA VERDA

Redacció

L'activitat del consistori porrerenc ens deixa algunes accions ressenyables, com aquelles que tenen a veure amb la intenció d'incentivar la compra en el comerç local. En aquest sentit, es va assignar una subvenció nominativa directa a l'Associació de Comerciants i Empresaris de Porreres de 6.000 euros que va traduir-se en la campanya dels vals de compra "Comprar a Porreres té premi". La previsió de l'associació i de l'Ajuntament és poder augmentar els guanys dels comerços locals fins a uns 100.000 euros.

De la mateixa manera destaca l'atorgament d'ajuts a joves estudiants. L'ajuntament destinarà 20.000 euros al transport d'estudiants menors de 25 anys que s'han de desplaçar fora de la vila per seguir amb els seus estudis. El curs passat es van poder concedir 68 ajuts particulars.

Per tal de potenciar l'ús de les energies renovables, el consistori aprovà la modificació dels impostos sobre bens immobles i dels impostos de construccions a fi i efecte d'estimular l'eficiència energètica dels edificis o aplicar energies renovables. En aquest sentit, es bonificarà els propietaris d'edificis que instal·lin energia renovable.

L'apunt

Segons les estimacions de l'Associació de Comerciants i Empresaris de Porreres, amb la campanya de compres de Nadal de 2020, es van obtenir uns guanys de 80.000 euros. Tant de bo no es degués a la conjuntura del passat any, en què una major restricció de moviments i interaccions socials segurament va facilitar les compres en els comerços locals, i aquesta dinàmica es consolidi.

La fonda càfe

PORRERES - tlf. 971 64 73 16

SABEU QUE...

Consell de redacció

...heu d'anar alerta si anau a passejar pel carrer del Pont cap a la zona del pas del Frare? Idò sí! Alerta a no caure dins la síquia des Pont, ja que el pont només té paret a una part i la resta es troba completament oberta, per facilitar un bon esclat! Ja es pot fer neta ja, la síquia...

...no estaria gens malament que davant tots els edificis públics del poble hi hagués un aparcament per bicicletes?

...si deixam les caixes de cartró ple-gades i les bosses de fems tancades facilitam la recollida selectiva i la feina dels fematers? La seva feina és recollir, i no haver de plegar caixes!

...hi ha metges del centre de salut als qui els molesta la mascareta i per això no la duen en exercici de les seves funcions? Quina barra!

...el Pi s'ha esbrancat? Però de moment sembla que no afecta al brot de la vila.

...el motiu d'això és que pel Consell han utilitzat males maneres per expulsar la nostra batlessa de la portavocia del grup del PI a la institució? Quin xou...

...el nou líder de MÉS, Lluís Apes-teguia, té bo per Porreres? Una botiga patrocinadora d'aquesta revista és la seva nova referència per adquirir les camises!

...l'Ajuntament fa uns anys es dedi-cà a enviar cartes als propietaris de

solars urbans perquè els tancàs, baix amenaça de multa?

...n'hi va haver que els varen tancar, però la majoria no ho va fer i no va rebre cap multa? Però els que ho havien fet, bé que varen pagar!

...el mateix Ajuntament va ser qui posà reixa en lloc de paret a la nova ronda? Idò, incomplint les pròpies normatives!

...la batlessa no va venir a la cloenda dels 50 anys de l'Agrupació? Us imaginau que no hagués assistit a la cloenda dels 150 anys de la Filhar-mònica o els 75 anys de la Coral? Es veu que a l'Agrupació no tenim prou entitat per merèixer aquesta atenció!

...a l'oficina de Correus (controlada per la de Felanitx) encara escriuen el topònim «PORRERAS»? Només fa 41 anys que es va normalitzar...

...la cartelleria d'obres del polígon industrial de la Creu està tota escrita en castellà? Algun atrevit va posar un adhesiu damunt el cartell «Salida de camiones» que posava «en català!», i al cap d'unes hores ja l'havien desferrada. Vaja, vaja... quina normalització més poc normalitzada!

...els Reis d'Orient a la vila encara arriben embatumats? És ben hora de fer un pensament.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

OCTUBRE

Dia 1	6,2 litres/m ²
Dia 3	1,1 litres/m ²
Dia 16	11,2 litres/m ²
Dia 21	0,2 litres/m ²
Dia 25	0,2 litres/m ²
Dia 29	5,5 litres/m ²
TOTAL	24,4 litres/m²

*Alguns dies la pluja (quatre gotes) ha estat inapreciable.

NOVEMBRE

Dia 3	0,5 litres/m ²
Dia 4	8,0 litres/m ²
Dia 7	1,3 litres/m ²
Dia 8	1,1 litres/m ²
Dia 9	25,1 litres/m ²
Dia 10	5,0 litres/m ²
Dia 11	27,1 litres/m ²
Dia 12	7,8 litres/m ²
Dia 14	8,5 litres/m ²
Dia 15	5,1 litres/m ²
Dia 16	4,3 litres/m ²
Dia 20	0,2 litres/m ²
Dia 21	2,2 litres/m ²
Dia 22	0,6 litres/m ²
Dia 23	46,0 litres/m ²
Dia 24	3,0 litres/m ²
Dia 25	2,5 litres/m ²
Dia 27	14,5 litres/m ²
TOTAL	172,8 litres/m²

DESEMBRE

Dia 2	9,3 litres/m ²
Dia 4	0,1 litres/m ²
Dia 5	2,8 litres/m ²
Dia 8	2,6 litres/m ²
Dia 10	0,2 litres/m ²
Dia 25	0,5 litres/m ²
TOTAL	15,5 litres/m²

RESUM PLUVIOMÈTRIC 2021

Gener	54,7 litres/m ²
Febrer	3,1 litres/m ²
Març	46,5 litres/m ²
Abril	24,9 litres/m ²
Maig	66,0 litres/m ²
Juny	58,9 litres/m ²
Juliol	0,0 litres/m ²
Agost	4,8 litres/m ²
Setembre	35,1 litres/m ²
Octubre	24,4 litres/m ²
Novembre	172,8 litres/m ²
Desembre	15,5 litres/m ²
TOTAL	506,7 litres/m²

LA RESIDÈNCIA DE CAS NOTARI AMB ZERO CONTAGIS, UN EXEMPLE A SEGUIR

Maria Gayà Coll

La residència de Cas Notari fa una labor excel·lent de tenir cura a les persones més majors de Porreres. Han passat dos anys de pandèmia sotmesos a molt d'estrès i en cap moment han abaixat la guàrdia. Han aconseguit no tenir cap contagi del coronavirus i, per aquest motiu, hem tingut la intenció de reconèixer tota la feina que han fet i encara ara fan. Des d'aquí us volem donar les gràcies i l'enhorabona per tanta professionalitat.

Na Noemí Piqueras, la directora de la residència, descriu l'experiència de dirigir Cas Notari durant la pandèmia com quelcom espantós i esgotador per la por obsessiva de la possibilitat dels contagis dintre de la residència. Confessa que durant molt de temps va desenvolupar terror a l'hora d'entrar a la residència i detalla que, just abans d'entrar per la porta, somatitzava tota mena de símptomes. Va viure la pandèmia amb molta angoixa i pressió per fer-ho correctament. Explica que ara, malgrat que encara tingui por, ho viu d'una manera distinta perquè ho gestiona millor i també perquè s'han hagut d'acostumar al nivell d'estrès al qual han estat sotmesos diàriament.

Ella va ser molt prudent i previsor a l'hora de gestionar l'arribada del coronavirus. Va decidir tancar la residència malgrat que el centre de salut de Porreres li indiqués que no ho fes perquè era molt prest i crearia alarma social. No obstant això, va dictar el tancament i, des d'aquell moment, no van acceptar visites ni tampoc sortiren al carrer. Llavors, va canviar el funcionament de tota la residència: va crear grups de treballadors i residents per aconseguir així grups bombolles i va modificar els torns per fer-los més llargs i seguits. D'aquesta manera aconseguia tenir sempre un grup de professionals comodí en el cas que algú donés positiu. A més a més, va sol·licitar que fessin proves PCR o tests d'antígens per acotar els contagis, però no ho va aconseguir i va decidir comprar-los al mercat negre per així realitzar les proves i evitar casos dubtosos.

Explica que els residents varen estar dos mesos confinats a les habitacions, ja que les indicacions de les institucions foren aquestes. La situació va canviar després d'una inspecció de l'IMAS i na Noemí va decidir que no es podia continuar d'aquesta manera perquè, tant ella com tot l'equip, con-

sideraven que era un tracte inhumà. Des d'aquell instant actuen com a grup bombolla amb moltes mesures de seguretat. Detalla que no reben visites dintre de la residència perquè mantenen les visites balcó –sigui quina sigui la condició meteorològica– i que algun resident surt amb la seva família una o dues hores sempre que mostrin el passaport COVID. Explica que continua anant amb molta cautela perquè no obliden que treballen amb persones amb un estat de salut molt vulnerable. Afegeix que no autoritzarà les sortides durant les festes de Nadal. Comenta que per llei no hauria de tenir aquestes mesures, però que ha decidit arribar amb un acord amb totes les famílies per aconseguir el benestar de tots els residents. Afirmar que totes les famílies han estat molt comprensives i que han entès les normes que ha anat marcant dia rere dia.

Destaca la gran tasca que ha dut a terme l'equip. És conscient que tots han sofrit d'una manera o d'una altra. Explica que tots han patit molt perquè vivien desinformatos, sense suport i amb molta por de perdre els residents. Assenyala que tenien la sensació que tots els dies eren foscos malgrat que sortís el sol. Confessa que sent molt d'orgull perquè ha comprovat que compta amb un equip ple d'humanitat i amb un tracte excel·lent cap als residents.

Pel que fa a com ho han viscut els residents, assenyala que han existit dos grans grups: per una banda, les persones més dependents no s'han assabentat de la situació perquè viuen molt aïllats de la realitat. I, per una altra banda, les perso-

nes autònomes que han mantingut una rutina de contacte amb la seva família, tant amb videotrucades com amb visites al balcó amb l'objectiu de mantenir-los tranquils. A més a més, no van deixar de fer el passeig pel carrer amb la fisioterapeuta com a grup bombolla.

La directora informa que, malgrat que els estudis recents assenyalen que la pandèmia ha accelerat moltes defuncions, a Cas Notari no ha estat així, ja que durant quatre mesos no han tingut cap defunció i no han tingut més morts que els altres anys.

No pot evitar manifestar la decepció del poc suport que ha rebut per part de totes les institucions que l'envolten. Exemplifica que per part del Govern només ha rebut inspeccions i un nombre insignificant de material de protecció i que per part de l'Ajuntament no ha rebut ni una telefonada de suport. Declara que les residències han rebut una mala gestió per part de les institucions i tampoc han rebut cap subvenció per aquesta situació tan crítica.

Na Noemí destaca per ser una persona exigent i amb una força incansable per aconseguir sempre el màxim d'ella mateixa. Confessa que encara no se sent satisfeta amb el resultat perquè perdura la por dels possibles contagis. El cert és que ha rebut paraules d'admiració per part de professionals de l'àmbit sanitari especialitzats a les unitats de COVID-19 i no les hauria d'oblidar mai després d'haver passat tant de patiment i haver invertit tant d'esforç: *has superat les mesures australianes perquè fas una tasca impressionant i has aconseguit surfejar les onades. Sou un exemple a seguir.*

Na Marta Quetglas és la fisioterapeuta, la qual fa ja molts d'anys que forma part de l'equip de Cas Notari. Ella explica que el principi de la pandèmia a la residència el va viure amb molta d'incertesa, però tot l'equip va adoptar la mateixa postura: protegir-se per protegir als residents. Detalla que va ser molt dur veure els residents confinats a les habitacions, però que en tot moment van procurar alleugerir-los

al màxim la situació. Comenta que sent orgull perquè no hi ha hagut cap contagi a la residència i que s'ha demostrat que hi ha un equip excepcional, el qual ha tingut molta cura a les indicacions que s'han dictat.

Na Micaela Maria Mestre és una auxiliar d'infermeria veterana de la residència i confessa que vivia amb molta tristesa i malestar la mateixa situació que detalla na Marta. Afirmar que na Noemí ha estat un gran exemple de lideratge perquè ha indicat les mesures de seguretat d'una manera molt clara. Remarca la sort que tot l'equip ha fet molta pinya i que tots han dut a terme un esforç descomunal digne de reconèixer amb la finalitat d'aconseguir que els residents no es contagiessin.

Barbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER
FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de N'AMENQUAL, 10 - TELÈFON I FAX 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

MARGALIDA JUAN MESQUIDA JANOI TANCA LA BOTIGA DE TEIXITS, MERCERIA, CONFECCIÓ I PERFUMERIA

80 ANYS DONANT SERVEI AL POBLE

Joana Mora Cerdà

Prestatgeries buides on destaca només el seu color verd, la maniquí que ens dona la benvinguda a l'entrada amb capell, pantalons i una camisola; dos cossos de cartró que sempre havíem vist vestits amb alguna americana, pijama o bata, ara resten a segona fila ben nus. A damunt el taulell, un parell de caps amb calces, rodets de fil de colors amb el cartellet de cartró «1 euro». Tot plegat ens fa entreveure que ben aviat aquesta botiga passarà a la història.

Ens situam per uns moments al començament del carrer de l'Almoina, des de l'església parroquial. Feim memòria amb na Margalida Juan Mesquida *Janoi* i entre les dues recordam els comerços, les botigues i els cafès que hi havia i els pocs que queden oberts.

«Com ha canviat aquest carrer, Joana! La barberia de can Sorell, el cafè de can Bernat Renya, cas Selleter, ca na Ginarda, can Binimelis, can Pepito, ca na Molí d'aigua que era una botiga de queviures i una petita merceria, la bodega de can Bum-Bum, can Pistola, can Beltran, el forn de can Pere, ca na Mariai-

na... Tot ja està tancat! Era un carrer molt viu, amb molta activitat comercial i ara, en aquest llistat, hi haurem d'afegir la meua botiga: can Janoi o sa Cunia Blanca [aquest darrer nom prové d'Alqueria Blanca que va passar a curia blanca i popularment ha quedat com a cunia blanca]».

Na Margalida em va contant la histò-

ria i les vivències d'aquesta botiga que la va veure néixer i créixer fins avui que tancarà les portes per jubilació i manca de relleu generacional.

Margalida Mesquida Barceló de *can Janoi* i Miquel Juan Bover de *can Formatge o Gatzí*, mare i pare de la nostra protagonista, es casaren l'any 1936. D'aquest matrimoni nasqueren na Maria (1938)

BAR
CA'N
GUILLEM
ENTREPANSTAPESPIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES

971 647 495

Estanc Can Poo

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.

Havans gravats per a festes.

Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.

Juguetes. Perfumeria. Articles de regal

Avinguda Bisbe Campins, 12 • Porreres.

Tel. 971 16 66 36 - Fax: 971 64 70 24

i na Margalida (1944). Compraren la casa al carrer Cuartel, més tard Queipo de Llano i, actualment, carrer de l'Almoina núm. 14 on obriren la botiga l'any 1941.

De ben joveneta na Margalida apuntava que seria la successora de la seva mare a darrere el taulell. Als 14 anys ja ajudava a plegar roba i a col·locar capsos.

«Record que quan començava a voltejar per dins la botiga els productes que venien eren: capells, gorres, sabates i peces de roba (llista, chester, tergal...) que es venien a metres per fer-se vestits, calçons i camises de fer feina. Llavors, més tard, ja començarem a tenir peces de roba confeccionades, merceria i perfumeria: brillantina, esperit, colònia... ho veníem a “granel”.

La meva germana també ajudava a la botiga, tenia molt de gust per fer els mostradors. Na Maria es va casar primer i jo vaig quedar com a l'encarregada de la botiga».

Als 23 anys na Margalida es casà amb Bernat Vidal Grimalt de *can Moi* i ben aviat vengueren els fills, en Bernat (1968) i en Miquel (1972). La llar familiar de la nova parella era la mateixa que la dels seus pares: «Mumare va fer més de mare que jo, ja que jo tenia es-

ment a la botiga i vivíem allà mateix».

Era un altre temps, les coses havien canviat i la botiga també, de cada vegada hi havia menys peces de roba i aquestes eren substituïdes per capsos de roba confeccionada. Aparegué la figura dels representants de roba que venien a oferir i mostrar les novetats de la propera temporada. «Els productes que ens oferien eren de Barcelona, Alcoi, València, Bilbao... També hi havia representants de Mallorca de Can Bauzà, de La Palmera... duïen sobretot teles, tovalloles, pijames, jerseis, abrics...». «Sempre ha estat una botiga on s'ha venut un poc de tot. Sobretot el mes d'octubre a prop de Sa Fira: paraigües, faldons de camilla, mantes; en temps de matances veníem fogassers; pels Reis, jocs de tovalloles, pijames, llençols, calcetins...».

Anys enrere la gent aprofitava més les coses, amb la roba feien el mateix. «La roba s'esquinçava més perquè era de cotó i s'apedaçava. Fins i tot record que hi havia na Maria *Manrella* que *cesia* els calcetins, també aixecaven els punts de les calces quan una dona es feia una carrera. Na Catalina *Beia* cobrava 3 pessetes per fer aquesta feina».

Na Margalida ha estat 65 anys al capdavant de la botiga, tota una vida al ser-

vei del poble. Dona riallera, simpàtica i bona venedora! Està molt satisfeta de la feina que va triar i ha passat molt de gust. «Aquests tipus de botiga ja passen a la història. No hi ha relleu i hem de tancar», diu na Margalida.

Aquí acaba la història de la darrera botiga de robes del poble inaugurada fa 80 anys i que ha mantingut el portal obert fins ara.

i ara, Solarium

Non Estil
PERRUQUERIA I ESTÈTICA

UNISEX

PERRUQUERIA	ESTÈTICA
extensions	depilacions
tallats de moda	neteja cutis
tints	decoració d'ungles
banys de color	tint de pestanyes
tota casta de metxes	moldejats de pestanyes
moldejats	massatges
desarissat	manicures
recollits	pedicures
núvies	maquillatges
com unions	
etc...	

**obert de dimarts a divendres de
9 a 12 i de 15 a 20 h
dissabte tot el dia**

C/ Passaratx, 114
Tel. 971 166 646 - PORRERES

UN METGE PORRERENC INNOVADOR: ENTREVISTA A JOAN GORNALS, ENDOESCOPISTA AVANÇAT

Maria Vaquer Viedma

En Joan B. Gornals Soler va partir de Porreres el 1993 per anar a estudiar a Medicina a Barcelona. Part de la seva vocació ve inspirada en la figura del seu oncle, en Joan Soler, al qual considera un mentor per ell. Va cursar la carrera a la UAB i a l'Hospital Vall d'Hebron. L'especialitat en digestiu va fer-la al HUB, on encara està fent feina. Cap al 2006, veient la seva passió i interès per l'endoscòpia li donaren l'oportunitat de formar-se en ecoendoscòpia, una tècnica innovadora que encara estava per implantar a l'hospital. Això li donà l'oportunitat de formar-se als Estats Units i a l'Hospital Clínic de Barcelona. Aquesta experiència li aportà una nova visió de les possibilitats de l'endoscòpia i veié la necessitat d'implementar la investigació com a part de la rutina dins de la pràctica clínica habitual. El 2013, presentà la primera tesi a nivell nacional sobre ecoendoscòpia intervencionista.

Ens veiem al HUB, Hospitalet de Llobregat, als quiròfans especialitzats en endoscòpia avançada, on en Joan fa el seu dia a dia. Xerram de quan tornarem a Porreres per Nadal i de la gent que tenim en comú. M'explica els seus estius a ses Covetes, el seu inici com a apassionat de la muntanya a través del GEP i les seves altres aficions, com la vela i la fotografia. I, com sempre que xerres amb un mallorquí a fora de l'illa, de com aquesta estira i de la possibilitat de tornar. En Joan ja està ben assentat aquí, és director de programa al seu departament i ha creat la seva família amb tres fills: en Bernat, en Lluç i en Xim.

Pots explicar el teu dia a dia i en què consisteix la teva feina?

L'endoscòpia és una tècnica que consisteix en ficar un tub pels orificis naturals del cos (boca i anus) per accedir als intestins. Al principi, només s'utilitzava com a prova d'imatge, per veure si hi havia, per exemple, pòlips o una hemorràgia, però en els darrers anys s'han obert un ventall de possibilitats del que anomenam endoscòpia

avançada: agafar biòpsies de llocs poc accessibles —com un tumor al pàncrees—, trencar pedres molt grosses de la via biliar... Això permet que el pacient s'estalviï una cirurgia major i tenguí una recuperació molt més ràpida.

També col·labor des de fa 13 anys amb un curs d'especialització en endoscòpia avançada amb la UOC, que estic molt content de l'acollida que ha tengut.

El teu dia a dia implica moltes facetes diferents: metge, docent, investigador, etc. Què t'aporta més i què et costa més esforç?

Tota aquesta versatilitat de la meva feina m'aporta que mai deix d'aprendre. La medicina és un camp que has d'estar molt al dia i suposa un repte constant: implica molt d'estudi, però també has d'aplicar el teu sentit comú i la teva experiència en situacions que surten del "manual".

Per altra banda, el que costa més és acceptar la realitat que també pots fer molt de mal: cada intervenció és diferent i de vegades les coses és compliquen. Has d'aprendre a assumir la teva responsabilitat sense autofustigar-te ni cremar-te. A part que, com a metge docent, també has d'aprendre a transmetre aquests valors i recursos men-

tals als que s'estan formant i a tot el teu equip.

Es pot competir a nivell regional amb l'excel·lència dels grans hospitals?

Per la meua experiència, el més important és trobar un bon equip amb ganes i il·lusió per fer coses. Després, hi ha factors fonamentals com tenir un suport institucional del centre i que apostin per tu. Sí que és cert que a hospitals més grans hi ha la tendència, per volum de pacients, i et pots especialitzar més per una optimització de recursos.

El sector mèdic/quirúrgic de cada vegada s'especialitza més. Creus que és necessària la figura del "super especialista"?

Està clar que fer les coses bé requereix temps i pràctica. Per tant, a hospitals grans, on cau molta població, acabes fent més intervencions que en llocs més petits. Per exemple, hi ha vegades que perquè es faci un procediment dues vegades l'any a un hospital més petit, és més segur pel pacient i cost-eficient que se centralitzi en un centre i el professional tenguí més experiència.

De totes maneres, tots els perfils són necessaris: als hospitals més comarcals els

metges tenen una visió més global de la seva especialitat, poden ser versàtils en el seu dia a dia, i veure que, quan no tenen els mitjans per tractar una patologia o intervenció, l'han de transferir a un centre més especialitzat.

Tenc entès que al teu equip es fan intervencions innovadores, es podria dir que úniques. D'on extraiu aquestes noves idees i maneres de fer, com detectau les necessitats que hi ha i com hi trobeu solució?

Sempre l'objectiu principal és una millora pel pacient: que la intervenció sigui el menys invasiva possible i la recuperació més ràpida. Les idees van sortint naturalment: amb el pacient al cap i amb imaginació, s'intenta anar una mica més enllà. De vegades també implica un procés de creació de nou material pel que voldries fer i has d'inventar solucions amb la indústria. Ara, la realitat és que abans de posar en pràctica qualsevol tècnica a un pacient, a darrera hi ha una feïnada: has de fer recerca de si algú ha fet alguna cosa similar i, sobretot, practicar en models animals fins que veus que la pràctica és segura i viable en la realitat. Practicam primer amb porcs, ja que s'assemblen molt als humans anatòmicament.

El que et puc assegurar és que perquè una nova tècnica arrelí, ha de complir dues coses: ser senzilla i segura.

Al llarg de la teva carrera t'has format i treballat a la sanitat pública. Et sembla que té la mateixa qualitat i recursos que la privada? Quins avantatges i inconvenients veus als dos models?

Ara mateix crec que la sanitat pública i privada es complementen. De totes maneres, som un gran defensor de la sanitat pública: al nostre país podem estar molt orgullosos del sistema que tenim i de la seva qualitat. Tot i que amb la situació actual ha sofert molt, part de la qualitat de vida i envelliment de la nostra població es deu al fet de tenir accés a un bon sistema sanitari.

L'enfocament de la privada és bastant diferent, entren molts interessos en joc. Ob-

viament, al final la sanitat pública té recursos limitats i, per tant, s'han d'optimitzar.

Ara fa uns anys que s'ha implementat el Grau de Medicina a la UIB. Creus que és una bona oportunitat?

Absolutament. De fet, de vegades la gent se sorprenia que no existís encara una facultat a Palma i haguéssim de sortir de l'illa per estudiar. Sempre és interessant involucrar la docència universitària amb la medicina: ser docent augmenta la teva qualitat professional com a metge, et manté al dia, i la col·laboració amb la universitat facilita la recerca, cosa que pot fer créixer la visibilitat i prestigi de les nostres institucions.

La Pandèmia. Com t'ha afectat?

Mira, en principi aquell març de 2020 havia d'anar un mes a Shangai a formar-me en una tècnica nova que aquí encara s'està implantant, fet que, per suposat, es va anul·lar. Aquí tenim tres quiròfans, dels quals només en va quedar un d'obert de març a juny, i només per urgències. La re-

ta de personal de la unitat estava en equips "covid". Això va suposar que creéssim una escala de prioritats i grups d'indicacions per establir de forma clara el que era més important i urgent, ja que no es podia arribar a tot. Encara es pot dir que no tenim l'agenda al dia, però aquesta classificació ens ha permès ser més eficients i destriar les intervencions.

Una cosa que crec que es quedarà per sempre són les EPIs. Com que els nostres quiròfans no necessiten ser estèrils, en el nostre dia a dia no estava tan implementat dur mascareta, bata impermeable i protecció ocular. Però, al final, això de ficar tubs per budells, de vegades implica sorpreses i és una bona cosa està protegit.

A nivell més personal, la incertesa del principi va ser angoixant. No se sabia com es transmetia el virus ni hi havia EPIs disponibles. Com a pare i company, et plantejaves què implica després d'estar tot lo dia a l'hospital arribar a casa i estar amb ells, la seva seguretat.

Com a professional, va ser una situació inimaginable. No estem avesats a la sensació de desconeixement total, el descontrol que implica. Es van destinar tots els recursos possibles a tractar els pacients ingressats pel virus, que va ser com una allau. Una cosa que crec que no pensa gaire la gent és que també era molt dur físicament: podia ser que haguéssim d'intervenir un pacient infectat i això implicava portar unes mascaretes com escafandres especials, la bata de cos complet que no transpirava gens... Es podia aguantar una estona, però en intervencions que duraven més d'una hora es feia dur. Qualque dia, fins i tot, algú s'acubava.

Per acabar, què opines de la vacunació de la Covid-19?

Creo que és una responsabilitat social, pel bé de tots. Tenir la possibilitat de minvar aquesta incertesa que estam vivint és el que ens ofereix la vacunació actualment. I com hem dit abans, aquest virus fa molt poc que el coneixem i és tot un èxit haver aconseguit totes aquestes opcions de vacunes en tant poc temps.

ANITA RUIZ HERNÁNDEZ DONA FEINERA, OBERTA, XERRADORA I SINCERA

Catalina Garcia Garí i Maria Antònia Nicolau Rosselló

N'Anita va néixer a Guadix, dia 22 de setembre de 1945, filla d'Antonio Ruiz Marcos i Ana Hernández Rojas. Eren sis germans.

El seu pare era guàrdia jurat i només feia feina tres mesos i, per aquest motiu, emigrava els altres mesos per cercar feina. Va fer feina a llocs diversos i va ser així com a Alacant es va trobar amb uns homes que venien a Porreres a treballar i va demanar si pensaven que ell també hi podria trobar feina. En dir-li que sí, no s'ho va pensar, va venir primer ell i després vengué la família que vivia a Guadix, una ciutat de Granada que té una zona de coves on, en aquells temps -i ara-, hi vivia gent senzilla. Conta amb molta gratitud com la seva família vivia de forma humil, però sense que els mancàs el bàsic per viure (tenien dos porcs, gallines... i d'aquesta manera podien subsistir). Manifesta que ella era molt feliç allà, sobretot per l'escola "Padre Poveda" de la Institució Teresiana, en què es fomentava que els infants tenguessin interès per aprendre, i ella estava molt motivada. Era molt aprenent, per això les mestres l'animaven i,

encara que no pogués anar a escola cada dia, ja que, a vegades, havia de guardar als germans més petits, va aconseguir treure's el certificat d'estudis. Precisament, el que més va enyorar de Guadix va ser l'escola i les mestres perquè allà se sentia molt valorada.

Dia 5 de desembre de 1960 partiren de Guadix amb una furgoneta tots vuit i els mobles, diu que pareixien «sardines en llauna». Varen fer nit a Alacant i el dia 6 es varen embarcar, ella ja havia vist la mar abans perquè havia anat dos anys a Cadis amb l'es-

cola Pedro Poveda, la seva mare havia estat llogada a Cartagena i també l'havia vista, però els seus germans no l'havien vista mai.

El vaixell era molt vell, conta algunes anècdotes, com que hi devia haver un forat perquè tot el trajecte va entrar aigua, un *botijo* que duien anava de banda a banda. Hi havia un home que duia coloms que també anaven d'aquí cap allà.

Dia 7 arribaren al moll de Palma i varen agafar el tren que els va dur a l'estació de Porreres. Quan li demanam com va trobar el poble, amb molta sinceritat ens diu que no li va agradar gaire perquè «el nostre poble tan blanquet, tot tan guapo. La nostra cova era guapa i la casa d'en Paula no era gaire cosa», llogaren aquesta casa del carrer Pou Florit, però tot d'una que varen poder, varen comprar una casa al carrer des Garrover.

Allò que recorda és que, al principi, quan anaven pel carrer, la gent guaitava i quan els veia, tancava les portes. Diu: «no estaven avesats a veure gent nouvinguda, no és com ara que anant pel carrer veiem tanta gent de fora».

CA FRUITERIA
NA MARIA

- Frutes
- Verdures
- Fruits secs
- Productes ecològics

Tel.: 971 16 6771
C/ Agustí Font, 54 - Porreres

floristeria i jardineria
CanMurtó

COMPOSICIONS FLORALS
PER A NOCES, COMUNIONS
I TOT TIPUS DE CELEBRACIONS

C/ Sa Galla, 92 - 07260 PORRERES
Tel. 971 647 053 - Mòvil. 689 689 667
Fax. 971 647 053

Però en poc temps, ja es varen sentir d'aquí. Els veïnats i tothom els feia molt de cas. Explica que, ben aviat es va posar a fer feina per poder ajudar a la família, a casa de la senyora de *can Soler*, a *cas Manescal*, a *cas Burret* li pagaven a 3 pessetes l'hora, feia la temporada dels albercocs, ametles i garroves. A *cas Macà* ja pagaven a un duro. Passava molt de gust de poder donar els doblers que guanyava a la mare. Als 19 anys va començar a fer feina a la fàbrica de *can Oliver*, de planxadora. Recorda amb molta estima la madona, que va tenir molts de detalls amb ella. Després va fer feina als cafès de *can Xamena*, a *can Guille*; neteja a cases particulars, també va formar part de l'equip de Serveis Socials de l'Ajuntament fent de treballadora familiar... si una cosa la defineix és el fet de ser una persona molt feïnera.

Quan se li demana pel tema de la llengua diu que ella aviat va entendre el mallorquí, conta una anècdota que la senyora de *can Soler* la va enviar a comprar mig quilo de sucre a ca na *Mariaina Renya*, ella va entendre mil quilos i va pensar què devia haver de fer aquella dona amb tanta sucre.

De l'enyorança a la seva terra, suposa que sí que en devien tenir, però sa mare mai li ho va dir, era ella qui, especialment recordant l'escola, plorava, i la mare la consolava. De la seva mare en parla amb una gran tendresa, ens diu «era un tros de pa beneït, no volia que ningú parlàs malament dels altres», a ella tampoc li agrada parlar malament de ningú. Sent que va ser molt estimada per la seva família, diu «tots m'adoraven», tant els seus pares, com els seus 5 germans.

Als 24 anys, va anar a les Festes de la Mare de Déu d'agost a Campos, i va conèixer al seu home, en Jaume de *Can Betllí*. Amb ell va tenir tres fills,

en Joan, en Toni i en Jaume, sent que els tres l'estimen molt. Ens parla molt bé d'ells i també de les nores i els nets.

N'Anita és una persona que no vol esborrar les seves arrels, però que agraeix que el lloc d'acollida li hagi possibilitat viure millor. Així i tot, reconeix que en alguns moments ha hagut de sentir que no era nascuda a la Vila i, per tant, no era del tot porrerenca, però és que ella amb molt d'orgull diu que se sent forastera, encara que estimi molt Porreres.

També se sent molt estimada per la gent del poble, i quan li deim que pot ser és perquè s'ha guanyat l'estimació pel fet de ser una persona

feïnera, voluntariosa... ella diu que considera que ha duit molta sort de ser com és, per això, està molt agraïda a la vida i a Déu, perquè és una persona molt creient.

+ **juaneda**
miramar

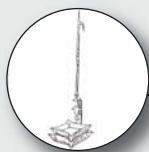
Anàlisi Clíniques

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:00 a 10 hores

Carrer Sa Galla 19 B
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas (no muface), Asisa, Agrupació Mutua, Axa, Mapfre (no muface), Sanitas, DKV, Groupama, L'Aliança, Caser, Fiatc...

LA VEU DEL POBLE

Redacció

Hem volgut sortir al carrer per conèixer més coses sobre les persones que durant els anys seixanta i setanta varen arribar a Porreres procedents de la Península, fins i tot alguns que varen arribar més tard o que ja varen néixer aquí. Els hem demanat les següents preguntes i aquestes han estat les respostes.

1. Quin any vàreu arribar a Porreres i què us va semblar el poble?
2. Com va ser la vostra acollida per part de la gent del poble?
3. Després de tots aquests anys, quins estereotips del començament han canviat?

ARACELI RODRÍGUEZ ALMENDROS (74 anys)

1. Vàrem arribar a Porreres a finals de l'any 1970. Venguérem a visitar una part de la família que ja vivia aquí des de feia dos anys. En aquell viatge, en cap moment vàrem pensar en quedar, però en aquells anys, a Porreres hi havia més feina que al nostre poble, Cástaras, un poble molt més petit a la província de Granada.

Durant la nostra visita, ens van oferir feina, i després de pensar-ho un poc, vam decidir quedar a Porreres una temporada. No sabíem com ens aniria ja que pel fet de xerrar una llengua diferent ens va resultar un poc més difícil poder-nos relacionar millor amb la gent.

2. El poble ens va agradar des del primer moment. Un poble més gran que el nostre, però no gaire gran, on tothom es coneixia. Això ens agradava molt. Tenia tot el necessari per cobrir les necessitats sense haver de sortir del poble: botigues per comprar de tot, metges, farmàcia, escola, etc. També ens va agradar perquè vam veure que hi podia haver un poc més de futur per nosaltres i la nostra família, que en aquells moments només teníem una filla petita de tres anys.

3. Els veïns i la gent del poble amb qui ens relacionàrem des del principi ens van acollir molt bé. En alguns casos vàrem tenir la sensació que algunes persones eren més reservades i pareixia que mostraven una certa desconfiança cap a nosaltres, ja que per ells, només érem forasters. Aquesta idea va desaparèixer molt ràpidament. Sempre ens hem sentit valorats i respectats per la gent del poble. Nosaltres també ens vam adaptar molt ràpidament i vàrem integrar a la nostra vida i a la família molts dels costums i tradicions dels veïns de Porreres.

MATEO ROMERA ALONSO (48 anys)

1. En Mateu és el fill petit de doña Elvira i el señor Manu-

el, que l'any 1963 van deixar la seva Cástaras natal (Granada) per arribar a Porreres, on van néixer els seus tres fills.

Es van instal·lar a una de les cases d'humil construcció que hi havia a la zona del carrer del Garrover, cantonada amb el carrer de sa Galla. Allà hi havia més peninsulars com ells.

2. Des del principi, els meus pares es van sentir molt ben acollits. Ma mare era una dona molt sociable, tot el poble la coneixia i estava totalment integrada. «A ella que no li tocas sin Porreres».

Jo vaig néixer al carrer d'en Veiet i baldament la sang venguí de la Península, som i em sent ben porrerenc.

3. La situació avui en dia no és la mateixa de quan van arribar els meus pares. Pens que ells van ser un grup gran que es va saber integrar amb el poble que els va acollir.

VÍCTOR HEITZMANN ZAMORA

1. Vaig arribar-hi a viure l'any 1993. Ja coneixia el poble. Em semblava un lloc tranquil, però em cridava l'atenció que la gent era molt continguda, una mica massa «políticament correcta», fugia de mostrar-se.

2. Em va acollir bé, a més a més jo no venia sol, venia amb referents, dona porrerenca i xerrant català.

3. No sé si ha hagut canvis. La gent és més cosmopolita, veu el món com una realitat més propera, però, uns més que altres, desconfien del que és diferent, no vol dir que en siguin conscients. D'altra banda, bona part dels nouvinguts també recelen davant la nova realitat i la conseqüència de tot plegat és la incomunicació i d'aquesta, els malentesos, les pores i...

JUAN GONZÁLEZ (78 ANYS)

1. Jo vaig arribar el 1963. Vaig arribar a un poble pagès, on tot eren albercoquers i em va agradar molt.
2. Molt bé, vaig topar amb els millors veïnats i puc dir que som com de la família i tot va ser un deu.

3. Crec que la seguretat va començar a canviar a finals dels 90. Quan vaig arribar era un poble de carros i someres i ara tothom té cotxe i, el que més impressiona, és que una bona part de Porreres continua sent agrícola, però amb una millora molt important de la producció i les condicions d'un temps.

SERGIO CHICA MORALES (45 anys)

1. Vaig arribar fa 18 anys, en tenia 27. El poble em va semblar agradable i tranquil. En aquella època havia estudiat unes oposicions i, mentre esperava una telefonada, vaig decidir venir de vacances, un cop aquí em va agradar el lloc, vaig començar a treballar de fuster i he acabat quedant-hi.

2. Em van acollir bé, jo ja tenia família a Porreres i això va fer que la gent ja es fiés de mi.

3. Jo no he patit els estereotips, al principi quan arribes la gent està més alerta, però quan et coneixen s'obrin. En el meu cas, gràcies a la feina a la fusteria vaig començar a treballar amb gent del poble i mai he sentit cap tipus de rebuig, a part de la típica broma de forasters, que em prenc sempre com una broma.

EMILIO MAYA BARRANTES (68 anys)

1.-Vaig néixer a el Casar de Càceres i vaig arribar a Mallorca l'any 1974 i a Porreres perquè treballava en una empresa que posava cablejat submarí entre la península i Mallorca. L'empresa ens va allotjar a la pensió de sa Fonda i guard molt bon record d'en Gaspar i na Magdalena que va ser com una segona mare. Tots els treballadors vivíem a sa Fonda i ens vam sentir molt acollits.

2. El poble em va encantar. Després ja vaig conèixer na Maria i, al cap d'un temps, ens vam casar, però mai he tingut grans problemes. És cert que quan festejàvem el sogre hi estava d'acord, però la sogra no veia amb bons ulls que na Maria festejés amb un foraster: alguns cops quan venia de la Pe-

nínsula a visitar na Maria, no la deixaven sortir i no la podia veure, però ens vam acabar casant. També al principi es podia notar una mica de desconfiança, però quan et dones a conèixer, desapareix. A més, sempre he participat en grups de ball de bot, ciclisme, etc., i m'he sentit com un més.

3. A Porreres no he sentit gaires estereotips, a voltes m'han dit que no parec foraster perquè no soc tan obert com els andalusos... però jo soc extremeny!

RAFAELA ENTRENA ROBLES (88 anys), MANOLO GARCÍA ENTRENA (53 anys) i MARÍA GARCÍA ENTRENA (50 anys)

1. Vàrem arribar a Porreres l'any 1966. El meu home, en Pepe, hi havia vingut a treballar primer a Can Colometa i, després, a la gravera de Son Amat. Quan va estar instal·lat al poble, em va telefonar perquè vengués amb la família. Vàrem venir amb un vaixell els meus sogres, els meus cinc fills i jo. Ens vam instal·lar al carrer del Garrover i, durant la primera setmana, vam haver de dormir en terra amb mantes, excepte la meua sogra que dormia al matalàs que havíem duit del nostre poble. Després ja vam venir a aquesta casa del carrer Passaratz i ja no ens hem mogut més. Jo també vaig treballar: anava a collir ametles, a xapar albercocs i a la matança.

2. El poble el vaig trobar molt bonic. Em feia molta gràcia la gent que anava i venia amb les someretes. La gent era molt simpàtica i no puc dir res negatiu de ningú, ens van rebre molt bé i alguns veïnats ens van ajudar molt, per exemple, quan en Manolo de petit va estar malalt. Ara ja no és el mateix, alguns passen i no ens diuen ni adeu, però abans tothom era molt més simpàtic. Na Rafaela té uns records molt positius de la seva vinguda al poble, però els seus fills li ajuden a recordar que, de vegades, algunes persones els deien: "Forastero, rejilla y barco", però ella els deia que ho feien per riure i els responia: "Y delante, usted!". Tot i així, els fills li diuen que hi havia gent que no els volia i que alguns dels seus germans ho van passar malament al col·legi, perquè els alumnes mallorquins els pegaven pel fet de ser forasters.

3. Jo pens que actualment la gent del poble tracta igual als nouvinguts com ho feren amb nosaltres, però, el que és cert és que no són persones del mateix país com ho érem nosaltres, ara venen de més enfora amb uns altres costums.

3. Jo pens que actualment la gent del poble tracta igual als nouvinguts com ho feren amb nosaltres, però, el que és cert és que no són persones del mateix país com ho érem nosaltres, ara venen de més enfora amb uns altres costums.

En conclusió, els tres se senten porrerencs i estan molt a gust al poble, per res partiren a una altra banda.

ANDALUSOS I CATALANS

Aina Ginard Bauzá

La població de Porreres i Mallorca el 2020, segons el lloc de naixement

Font: lbestat	Mallorca			Porreres		
	Ambdós sexes	Homes	Dones	Ambdós sexes	Homes	Dones
Nascuts a les Illes	510.724	254.858	255.866	3.875	1.949	1.926
Nascuts en una altra comunitat	184.251	91.888	92.363	431	234	197
Nascuts a l'estranger	217.196	106.136	111.060	1.270	669	601
Total	912.171	452.882	459.289	5.576	2.852	2.724
	Mallorca			Porreres		
	Ambdós sexes	Homes	Dones	Ambdós sexes	Homes	Dones
Nascuts a les Illes	55,99%	27,94%	28,05%	0,42%	0,21%	0,21%
Nascuts en una altra comunitat	20,20%	10,07%	10,13%	0,05%	0,03%	0,02%
Nascuts a l'estranger	23,81%	11,64%	12,18%	0,14%	0,07%	0,07%
Total	100,00%	49,65%	50,35%	0,61%	0,31%	0,30%

Porreres té tres vegades més de població nascuda a l'estranger que població nascuda en una altra comunitat autònoma. Tres de cada deu porrerencs han vingut al poble provinents de fora de les Illes i, d'entre els espanyols, en són majoria els andalusos i els catalans.

Dels 5.576 habitants, només 431 han nascut en una altra comunitat, 234 homes i 197 dones. Sumen un 7,73% dels empadronats. En canvi, els nascuts a l'estranger són 1.270, el 22,78%, 669 homes i 601 dones. Porreres és un dels municipis de Mallorca amb més immigra-

ció provinent de l'estranger, en concret del Marroc. És una tendència que contrasta amb el conjunt de l'illa, on no hi ha tanta diferència entre els 184.251 nascuts en una altra comunitat (20,20%) i els 217.196 nascuts a un altre país (23,81%).

SIMÓ TORTELLA SBERT, NOU DIACA PERMANENT DEL BISBAT DE MALLORCA

El passat 11 de desembre de 2021, Simó Tortella Sbert fou ordenat diaca permanent. L'ordenació va tenir lloc a la Seu, en una solemne eucaristia presidida per Mons. Sebastià Taltavull.

En Simó és una persona amb empena i compromís que contribueix amb totes les seves accions desinteressades amb el bé comú de la societat. És un fidel col·laborador del *Llum d'Oli*, però també del Consell Parroquial, els Aires de Montis-sion i, com no, amb Porreres Televisió, entitat que va crear el 2010 i que fa una tasca impagable per deixar enregistraments de tot

tipus que deixen constància del dia a dia del poble de Porreres.

Des de les pàgines del *Llum d'Oli* volem aprofitar per agrair-li tot el que ha fet i fa pel poble de Porreres, una tasca impagable que servirà per a la posteritat. I també, com no, volem donar-li enhorabona per aquest nou camí que ha decidit emprendre amb tanta il·lusió.

Moltes gràcies, Simó i que molts d'anys puguis seguir servint a la comunitat!

Mallorca tenia el 2020 un total de 912.171 habitants. Entre la població mallorquina nascuda en una altra comunitat (184.251, per tant un de cada cinc), dominen els andalusos amb molta diferència, quasi quatre de cada deu (66.425; 36,05%), seguits dels catalans (21.523; 11,68%) i els madrilenys (14.896; 8,08%). A continuació, figuren els castellanomanxegs (14.858; 8,06%), valencians (12.834; 6,97%), castellanoleonésos (11.476; 6,22%), extremenyos (10.837; 5,88%), gallecs (8.680; 4,71%) i murcians (6.646 (3,61%).

Si només miram la població mallorquina major de 50 anys nascuda en una altra comunitat, són 104.606, poc més d'un de cada deu habitants. I, en aquest cas, les comunitats d'origen més nombroses són Andalusia (41.113, 39,30%), Castella-La Manxa (11.851, 11,33%), Catalunya (9.591, 9,17%), Castella i Lleó (7.375; 7,05%) i Extremadura (6.652, 6,36%).

Població nascuda en una altra comunitat autònoma i empadronada, el 2020

Font: Ibestat	Mallorca				Porreres			
	Total edat		Majors de 50 anys		Total edat		Majors de 50 anys	
Total	184.251		104.606		431		199	
Andalusia	66.425	36,05 %	41.113	39,30 %	131	30,39 %	82	41,21 %
Aragó	3.264	1,77 %	1.876	1,79 %	10	2,32 %
Astúries	3.222	1,75 %	1.410	1,35 %
Canàries	2.037	1,11 %	591	0,56 %
Cantàbria	1.171	0,64 %	538	0,51 %
Castella i Lleó	11.467	6,22 %	7.375	7,05 %	26	6,03 %	6	3,02 %
Castella-La Manxa	14.858	8,06 %	11.851	11,33 %	28	6,50 %	10	5,03 %
Catalunya	21.523	11,68 %	9.591	9,17 %	79	18,33 %	16	8,04 %
Comunitat Valenciana	12.834	6,97 %	5.366	5,13 %	49	11,37 %
Extremadura	10.837	5,88 %	6.652	6,36 %	15	3,48 %
Galícia	8.680	4,71 %	4.045	3,87 %	20	4,64 %
Madrid	14.896	8,08 %	6.291	6,01 %	29	6,73 %
Múrcia	6.646	3,61 %	4.630	4,43 %	17	3,94 %
Navarra	831	0,45 %	402	0,38 %	0,00 %	0,00 %
País Basc	3.746	2,03 %	1.761	1,68 %	8	1,86 %
La Rioja	502	0,27 %	304	0,29 %
Ceuta i Melilla	1.312	0,71 %	810	0,77 %	7	1,62 %

A Porreres figuren al padró de l'any 2020 un total de 431 nascuts en una altra comunitat. Segons unes dades proporcionades a mida per l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (Ibestat), els més nombrosos són andalusos (131; 30,39%), catalans (79; 18,33%), valencians (49; 11,37%), madrilenys (29; 6,73%) i castellanomanxegs (28; 6,50%), seguits de castellanolleonesos (26; 6,03%) i gallecs (20; 4,64%). Les dades que no apareixen s'oculten per secret estadístic.

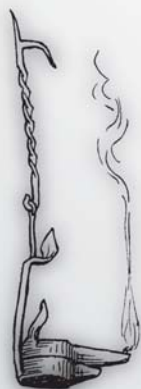
Mentre que entre els 199 nascuts en una altra comunitat que estan empadronats a Porreres i tenen més de 50 anys, n'hi

ha 82 provinents d'Andalusia; 16, de Catalunya; 10, de Castella-La Manxa i sis, de Castella i Lleó.

Per tant, es pot concloure que el padró actual reflecteix que mentre al conjunt de Mallorca els majors de 50 anys arribats de la Península venen majoritàriament d'Andalusia, Castella-La Manxa i Catalunya, els empadronats a Porreres venen d'Andalusia, Catalunya i Castella-La Manxa, en aquest ordre.

Unes dades similars, si fa no fa, amb la immigració peninsular d'un poble veïnat, Montuïri, que fa setanta anys tenia un

caràcter agrícola. Segons explicaren Guillem Mas i Catalina Escalas a les III Jornades d'Estudis Locals del municipi, els anys 50 i 60 Montuïri va rebre diferents famílies procedents de Múrcia, Albacete (Castella-La Manxa) i Granada (Andalusia) i les pedanies dels voltants. Eren persones que sols no sabien llegir ni escriure i venien per aconseguir una feina i millors condicions de vida. Ells trobaven feina al camp de jornalers, misatges o porquerets –amb els anys agafà pes la construcció– i elles, de serventes, de temporada al camp o a tasques domèstiques com la neteja, la guarda d'infants o emblanquinar.

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

I, si t'interessa, pots consultar els números digitalitzats fins el 1996 a l'apartat «Llum d'Oli» del nostre blog (www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com) a través de l'enllaç amb la biblioteca digital de la UIB. Si desitges consultar algun número posterior al 1996, només ens ho has de demanar. Tenim en procés un web on trobareu els darrers números en pdf!

Volem ser la veu del poble! El Llum d'Oli és cosa de tots!

L'AGRUPACIÓ CULTURAL, ELS DARRERS DIES I LES DISFRESSES: DEL CANTERANO AL *FAST FASHION*

Catalina Maria Garí Blanch, Gabriel Noguera Vich i Sebastià Lliteres Lliteres

Disfresses de 1985. Fotografia cedida per Caterina Oliver Riera.

La festivitat de carnestoltes sembla tenir el seu origen en rituals ancestrals d'adoració de genis locals, fertilitat i expulsió de la mort que han sobreviscut fins als nostres dies. En territoris com el nostre, que van estar sota domini romà, aquesta festivitat encara presenta característiques de les saturnals romanes, unes festivitats en honor a Saturn que se celebraven a principis d'hivern.

En el calendari cristià aquesta festivitat es va ubicar just abans de la quarisma, un llarg període d'abstinència que precedia la setmana santa. *Carnaval* prové del llatí *carnis avalis*, és a dir, carns privades, que fa referència al període d'abstinència que ve després d'aquesta festivitat. Tot i això, a les Illes Balears, tradicionalment s'ha anomenat aquest període *Darrers Dies*, ja que

són el final de l'etapa carnal en què es pot consumir aquest producte. Aquesta festa ha deixat una gran quantitat de balls, mascarades, teatralitzacions i festes arreu del territori.¹

L'Agrupació Cultural des dels seus inicis va tenir en compte aquesta tradició fent-la revifar i adaptant-la als nous temps. Durant els primers anys, els membres més joves organitzaven un ball de disfresses, una tradició que s'havia popularitzat a Mallorca durant el segle XIX i que d'una forma o altra encara mantenim. El febrer 1974, a la Sala SERMI l'Agrupació organitzà el primer ball de disfresses promogut per l'entitat, que seguiria celebrant en els anys posteriors.

Ja cap el 1982 es va produir una certa revifalla de les festes del Carnestoltes, amb ball de disfresses al Centre Par-

roquial, amb activitats del Grup d'Esplai, festa al local de l'Agrupació, concurs infantil de disfresses a la SERMI, festes diverses a les escoles, participació de la Filharmònica a la rua de Palma, etc. El *Llum d'Oli* del mes de març d'aquell any animava a ajuntar tota aquesta gresca en una festa conjunta per l'any següent.²

Així, dia 5 de febrer de 1983, ja trobàvem la celebració de la I Festa del carrer Almoïna en el marc dels Darrers Dies. Era una festa de carrer organitzada conjuntament per diverses entitats i pels veïnats del carrer, l'eix comercial del poble. El paper de l'Agrupació Cultural fou clau pel sorgiment d'aquesta festa, que els anys posteriors seguiria endavant i creixeria en participació i actes organitzats. De vegades es muntaven dos concerts, un a cada banda de carrer (a la placeta entre el carrer den Mago i de l'Almoïna, i un altre prop del local de l'Agrupació Cultural). Els anys posteriors se seguí celebrant la festa d'aquest carrer, i la força que agafà desembocà en el naixement de la *Rua Porrerenca*.

Així, es pot dir que la festa del carrer Almoïna és l'origen de l'actual *Rua* organitzada per l'Ajuntament. El consistori, durant els anys vuitanta i noranta, es limitava a donar suport i ajuda econòmica a la comissió impulsora de la iniciativa, que era l'autèntic motor de la festa. En aquesta època el Grup Foganya també va recuperar i mantenir tradicions com el jaí carnal, la jaia serrada i l'enterrament de la sardina.³

Operació vaixell, rua de finals dels 90. Grup Foganya. Fotografia de larxiu de l'ACP.

Un dels principals canvis que ha experimentat aquesta festivitat al llarg del segle XX ha estat l'evolució de la disfressa. Tradicionalment les disfresses es confeccionaven amb pedaços, vels, o qualsevol peça de roba que es pogués trobar dins un canterano o una caixa i més endavant es compraven teles i materials per confeccionar les disfresses. En els darrers anys hem vist com cada cop hi ha més persones que opten per comprar una disfressa feta, ja sigui per

internet o en botigues de baix cost. Aquest tipus de productes pertanyen al que s'anomena *fast-fashion* o moda ràpida, peces de roba fetes a baix cost i de gran impacte ambiental i social. Aquesta roba amaga una indústria que allibera el 10% del Co2 anual, consumeix recursos hídrics de forma desmesurada, utilitza teixits sintètics impossibles de reciclar i sosté la seva producció vulnerant els drets laborals i humans dels seus treballadors. Quan

el concepte de moda ràpida es trasllada a festes com el carnaval o el halloween el seu impacte es multiplica, ja que les disfresses solen ser roba d'un sol ús.

La història ens mostra com el carnes-toltes ha anat evolucionant gràcies a les diferents iniciatives que han anat sorgint i a l'entusiasme i participació del poble en aquesta festivitat. Evidentment, la festa seguirà evolucionant, però com a poble cal reflexionar sobre els orígens de la festa, cap a on va, quins elements ens identifiquen i volem mantenir, quins volem recuperar i quins són prescindibles. Un bon propòsit per als darrers dies d'enguany seria tornar a obrir les caixes i els canteranos per reciclar i transformar roba que ja no duim en lloc de consumir roba d'un sol ús.

1 AMADES, Joan. 2005. *Costumari català*. Vol. II. Barcelona: Edicions 62. p.5-11

2 *Llum d'Oli* número 19, pàgina 3. Març de 1982.

3 *Foganya*, número 15, pàgina 10. Març de 1992.

CONFECCIÓ A MIDA
DISSENY INTERIOR
DECORACIÓ TÈXTIL

CHITÓN
DECORACIÓ

www.chitondeco.com info@chitondeco.com

DAGMAR & ERICH FUSS
07260 Porreres/Mallorca
Ctra. Porreres – Campos km 0,4

Tel. 971-16 82 57
Fax 971-16 85 28

BM ESPORT - SABATES

Ballester Melià

C/. L'Almoina, 19
07260 PORRERES

Tel. 971 16 82 76
Tel. Part. 971 64 74 21

LA CAPELLA DELS GERMANS DE LA CARITAT TERCIARIS DE SANT FRANCESC

Andreu G. Veny i Miró

Aquest 2021 es compleix el 100 aniversari de la mort de l'*Hermano* Rafel Sitjar Servera, fundador de la congregació dels Germans de la Caritat. Aquesta efemèride va ser recordada en un acte el 26 de juny al pati de *Cals Hermanos*.

Cals Hermanos ens és un edifici prou conegut. Actualment, tot i ser de titularitat parroquial, segueix obert com a centre educatiu de pàrvuls. El que ja no és tan conegut és el lloc on residien els Germans. El seu convent estava just enfront i com a casa conventual tenia una capella semipública pròpia. La casa fundacional del carrer d'en Lluís fou clausurada el 1923, poc després de la mort del fundador i de la posterior agregació als Germans de la Salle. El convent fou venut i la capella desmantellada. Ara bé, trobem els antecedents fundacionals al carrer des Pou Florit on la congregació tingué el seu primer convent.¹

La capella era humil però digne. Tenint present les mesures de la pintura que la presidia i l'alçària que acostuma a tenir un altar, podem calcular que, aproximadament, feia 3 metres d'alçària. El cel ras era de guix amb figures geomètriques. El presbiteri consistia amb un altar, el sagrari i una pintura. No hi havia cap estructura de retaule, tan sols la pintura dintre d'una vasa. Simètricament a l'altar hi havia les portes que conduïen a la sagristia.

L'altar, tallat pel Germà Antoni Noguera, tenia una façana amb tres carrers dividits per pilastres, al mig sembla que hi havia un escut que malauradament no hem pogut identificar. El sagrari situat al centre de l'altar tenia una porta ovalada amb una al·legoria eucarística i rematat amb una cúpula. La pintura re-

Capella dels Germans de la Caritat de Porreres. Arxiu dels Germans de la Salle.

presentava la Immaculada Concepció, sant Roc i sant Francesc d'Assís, els tres patrons de la congregació: mesurava 180 x 140 cm i era obra de Melchor Umbert, datada de 1873.²

Un cop desmantellada la capella, la pintura fou traslladada a la casa noviciat dels Germans de la Salle des Pont d'Inca, i l'altar, a la comunitat de Maó.³ Malauradament, la pintura no ha pogut ser localitzada, ni els actuals Germans la recorden. Tampoc l'altar s'ha conservat pel fet que la comunitat de la Salle de Menorca va canviar d'indret.

La processó del Dijous Sant encara passa per davant *Cals Hermanos*, com també ho fa per dins Sant Felip i per davant les Franciscanes. Segons Juan Julià Sastre,⁴ antigament, en iniciar-se la

processó, es passava per l'*Hospitalet* - podem pensar que hi anava per passar per davant el convent de les Germanes de la Caritat-, es dirigia cap a Sant Felip, però per retornar cap a l'església parroquial passava pel carrer del Pou Florit i pujava pels carrers Orell i Sala. La processó feia aquesta ruta per passar per davant el primitiu convent de *Cals Hermanos* i fou modificada quan els Germans s'establiren al carrer d'en Lluís. La darrera modificació de la ruta d'aquesta processó ha estat deixar de passar per davant la Caritat per acurçar-la i fer-ho el Divendres Sant després d'enterrar la talla ja cent de Jesús a l'*Hospitalet*. Ara bé, durant el rectorat de Mn. Bartomeu Tauler es va deixar de passar per davant la Caritat pel fet que ja no hi residia comunitat.

La processó de la Preciosíssima Sang del Dijous Sant passava pels quatre convents de la vila, i les dues ubicacions del convent dels Germans de la Caritat no n'han estat cap excepció.

Bibliografia:

JULIÀ, Joan (1982).) *Porreres coses d'altres temps*, Imprenta Muntaner, Palma.
MUNAR, Gaspar (1979). *Història de Porreres*. Vol. II. Gràfiques Miramar, Palma.
RUBÍ, Sebastián (1966). *Pasaron haciendo bien*. Imprenta F. Franco, Madrid. Fonts:

Full parroquial *Semilla*

¹RUBI, S. (1966). *Pasaron haciendo bien*. Imprenta F. Franco, Madrid. P. 78

²RUBI, S. (1966). *Pasaron haciendo bien*. Imprenta F. Franco, Madrid. P. 99.

³RUBI, S. Ibid.

⁴JULIÀ SASTRE, J. (1982) *Porreres coses d'altres temps*, Imprenta Muntaner, Palma. P. 110.

ELS MALNOMS DE PORRERES (I)

Joan Barceló Barceló, Joan Melià Garí i Joana Mora Cerdà

Des de fa milers d'anys, totes les societats han tingut la necessitat d'anomenar els seus individus per tal de distingir-los i, en les petites comunitats sorgides després de la conquesta catalana de Mallorca (com la porrerenca, endogàmiques i amb poques influències externes), sovint coincidien diverses persones amb el mateix nom i llinatge. A mesura que la població creixia, augmentaven les coincidències. Aleshores se'ls va començar a motejar per altres elements característics com: la localitat de procedència (*Costitx, Pobler, Alaró*), el lloc on habitaven (*de son Mora, des Pagos*), un tret físic (*Ros, Llarg.*), qualque defecte (*Coix*), altres particularitats (*Cre-mada, Banyat*) o qualitats (*Justa, Garrida*), una circumstància personal (*Extremunciada*), un ofici o càrrec (*Boter, Capeller, Saig*), etc.

D'aquesta manera, sorgiren els denominats malnoms, coneguts també com a àlies, sobrenom, renom, etc. Aquests motius no només es consolidaren, sinó que amb el temps foren –i encara són– transmesos de generació en generació. Molts d'aquells malnoms han perviscut entre nosaltres fins avui,¹ mentre que n'han sorgit de nous, d'altres han desaparegut. Són els coneguts com a **malnoms de família**.

Aquests seran els malnoms que al llarg d'una sèrie d'articles seran objecte d'un estudi semàntic, etimològic i cronològic. No hi cerqueu, doncs, malnoms que han servit només per a identificar una persona concreta en un determinat moment de la història, (*en Pepito, es Ràpid, etc.*). Aquests serien motiu d'un altre article, encara que aquells que es varen cronificar i han passat a formar

Calle del Sarrover	
Bernardo Casiquida vi hijo	12
Antonias	20
Joana Casiana	10
356. Juan Belu al Padre	20
Joana Antonia Casia al Porrerena	3
357. Casiquida vi hijo	28
358. Casiquida vi hijo	28
359. Casiquida vi hijo	28
360. Casiquida vi hijo	28
361. Casiquida vi hijo	28
362. Casiquida vi hijo	28
363. Casiquida vi hijo	28
364. Casiquida vi hijo	28
365. Casiquida vi hijo	28
366. Casiquida vi hijo	28
367. Casiquida vi hijo	28
368. Casiquida vi hijo	28
369. Casiquida vi hijo	28
370. Casiquida vi hijo	28
371. Casiquida vi hijo	28
372. Casiquida vi hijo	28
373. Casiquida vi hijo	28
374. Casiquida vi hijo	28
375. Casiquida vi hijo	28
376. Casiquida vi hijo	28
377. Casiquida vi hijo	28
378. Casiquida vi hijo	28
379. Casiquida vi hijo	28
380. Casiquida vi hijo	28
381. Casiquida vi hijo	28
382. Casiquida vi hijo	28
383. Casiquida vi hijo	28
384. Casiquida vi hijo	28
385. Casiquida vi hijo	28
386. Casiquida vi hijo	28
387. Casiquida vi hijo	28
388. Casiquida vi hijo	28
389. Casiquida vi hijo	28
390. Casiquida vi hijo	28
391. Casiquida vi hijo	28
392. Casiquida vi hijo	28
393. Casiquida vi hijo	28
394. Casiquida vi hijo	28
395. Casiquida vi hijo	28
396. Casiquida vi hijo	28
397. Casiquida vi hijo	28
398. Casiquida vi hijo	28
399. Casiquida vi hijo	28
400. Casiquida vi hijo	28

Imatge d'una pàgina del padró de 1822.

part de la llarga llista dels malnoms de família sí que entraran dins aquest estudi.

Per altra banda, enguany farà 40 anys que el mestre d'obres Miquel Bover Martí *Taleca* (1929-2017), casualment, va poder salvar d'una foguera² el "*Padró de la vila de Porreres. 1822 i 1828*", (1997) que ara el podem trobar editat per l'Ajuntament (Patrimoni de Porreres 1 –fa 25 anys–), i que, no se sap com, s'havia alliberat de les revolucionàries flames de *La Gloriosa* (1868), quan un grup de revoltats cremaren l'arxiu municipal. Aquest any, doncs, es compleixen 200 anys de la seva confecció. Pel que fa als malnoms, aquest padró és d'una importància cabdal, ja que la majoria d'habitants hi figuren amb el corresponent malnom. Aquest

triplet d'aniversaris ens ha esperonat a fer l'estudi que en cetam avui amb aquest primer lliurament i que anirem publicant als propers números.

Els malnoms, cal recordar-ho, són **patrimoni cultural** que cal preservar i que formen part de la **idiosincràsia porrerenca**.

Per estructurar l'estudi, hem elaborat una classificació semàntica:

- 1.- Noms propis de persona i/o llinatges. (*Carles, Gorió, Diego*);
- 2.- Noms d'animals. (*Gallina, Bou*);
- 3.- Noms d'oficis, professions, càrrecs, estaments i similars. (*Escolà, Frare, Fosse*);
- 4.- Noms de lloc d'origen o de lloc on habiten. (*Randina, Mariando, de Son Jorbo, de Plaça*);
- 5.- Noms d'adjectius de qualitat, característiques i/o defectes físics. (*Gran, Quec*);
- 6.- Noms de coses (*Barral, Pistola*) i parts del cos (*Bracet, Nas, Cameta*);
- 7.- Noms de vegetals i aliments (*Formatge, Bleda, Porret*);
- 8.- Noms irònic-humorístics (*Bum-bum*);
- 9.- Noms d'origen incert (*Mietxo*).

1 (Documentats al segle XVI i posteriors, fins a l'actualitat). Banyeres, Barbut, Bou, Calderó, Canonge, Carles, Cota, Costitx, Dagueta, Frare, Frígola, Gall, Ginard/a, Gotlona, Hereu/va, Jan, Janoi/a, Llarg, Mainou, Monjo, Nebot, Nadal, Negre, Nobra, Not, Pansa, Parrí/na, Pau, Pelut/da, Porquera, Racó, Rado, Riquers, Roca, Roig, Romeguera, Ros, Salat, Sans, Talaies, Tallades, Toi, Vador, Vermell/a.

2 El 1982, amb motiu de l'enderroc de "*Can noia*", un vell casal situat a l'actual núm. 23 del carrer del Garrover, feren una cremadissa de mobles i papers antics.

UN TOPÒNIM URBÀ BEN CURIÓS

Maria Barceló Crespí

En el Nomenclàtor antic dels carrers de Porreres crida l'atenció un topònim amb el nom de la Dragona o la Dragonera el qual ja es troba documentat a inicis del segle XVIII i, en especial, al llarg del segle XIX.

On es localitzava dit carrer? A quin carrer actual correspondria?

Intentarem donar resposta a aquestes preguntes amb el suport de documentació arxivística i la minsa bibliografia existent sobre el tema.

El primer dia de febrer de 1713, Jaume Salleres venia a Bartomeu Oliver mig quartó de terra situat *in loco vocato las Dragoneras*. Un dels confrontants era el camí pel qual s'anava a la vila de Felanitx.¹

En una Capbreuació del 23 de juliol de 1777 consta una referència a Miquel Fiol Carraixet, el qual cobrava un cens «per unas casas y corral sitas en la Calle de las Dragoneras».²

No apareix en la relació de carrers d'un Veïndari de 1782.³

Jeroni de Berard va escriure que el carrer Dragoner va en «declivio hacia el Sud la cual cosa ofrece una agradable lontananza».⁴ D'altra banda, a un esborrany original del plànol de Porreres del mateix autor (datació aproximada, 1785), el carrer de la Dragonera coincideix amb l'actual carrer d'en Sala.⁵

En un Padró de 1822 apareix el carrer de la Dragonera.⁶

En una Talla d'utensili (impost) de la vila de Porreres de l'any 1824 és citat el carrer de la Dragonera en el qual apareixen el nom de quatre contribuents que eren els germans de Llorenç Oliver, Sebastià Garí Vico, Joan Picornell i Vicenç Mora Rasca.⁷ Tot in-

dueix a pensar que es tractava d'un carrer curt o amb poques cases.

De 25 d'abril de 1833 consta que Antònia Nicolau, vídua de Miquel Gaià, posseïa una casa i corral en el paratge «llamado las Dragoneras ó el Camino de Felanitx».⁸

En una Capbreuació s'informa que el 17 de setembre de 1851 Maria, vídua de Bartomeu Picornell, era propietària d'una casa i corral en el carrer de les Dragoneres.⁹

L'any següent, i en concret el 29 de desembre, Coloma Serra Blanch, muller de Pere Joan Porcell, declarava tenir casa i corral «en calle de las Dragoneras ahora del Molino den Tofol».¹⁰

El 17 d'abril de 1861, en una altra Capbreuació, s'indica que Pere Antoni Sitjar Oliver tenia un corral de terra (pati) en el carrer d'en Morlà abans anomenat de las Dragoneras.¹¹

Al plànol de Porreres, aixecat l'any 1894 per G. Mora, apareix el nom de la Dragonera, però no queda clar si es refereix a un carrer o a un barri. En tot cas, el nom queda situat entre els actuals carrer del molí d'en Donzell i el tram final del carrer d'en Sala.¹²

Isabel Fiol Sala apunta que era un barri entre els carrers d'en Sala, molí d'en Donzell i de n'Orell, al cap baix del carrer d'en Sala entrant des de Felanitx. Aporta la referència a dues escriptures de compra-venda de 1767 en les quals s'esmenten el lloc de la Dragonera i el carrer de les Dragoneres. Afegeix que era un barri isolat que, amb el posterior creixement urbanístic, restaria integrat en el conjunt urbà.¹³

Queda clar que el carrer de les Dragoneres estaria situat cap al final de l'actual carrer d'en Sala tocant el carrer del molí d'en Donzell. El dubte és si el

nom denominava només un carrer o es feia extensiu també a una contrada. Cal pensar que una acurada recerca qualche dia pugui esbrinar l'origen i el perquè del nom.

Aquest topònim va desaparèixer en el segle XX.

1 ARM, ECR 91, f. 454v

2 ARM, ECR 1.009, f. 322r.

3 Barceló Crespí, Maria: "Un veïndari de 1782", *Llum d'Oli*, 113, Porreres, 2007, p. 8. Recopilat a Barceló Crespí, Maria: *Sobre Porreres*, II, Porreres, 2011, p. 67-68.

4 Berard, Gerónimo de: *Viaje a las Villas de Mallorca 1789*, Palma, 1983, p. 208.

5 Fiol Sala, Isabel: Pregó de les Festes de Sant Roc, Porreres, 2012. El plànol no va numerat i es troba entre les pàgines 24-25.

6 Padró de la Vila de Porreres 1822 i 1828, Porreres, 1997, sense foliar.

7 ARM, C-2.458, f. 531r.

Barceló Crespí, Maria: "Els noms dels carrers de Porreres (1824)", Programa de les Festes de Sant Roc, Porreres, 1996, p. 16-18.

Recopilat a Barceló Crespí, Maria: *Sobre Porreres*, Porreres, 2001, p. 186-188.

8 ARM, 1.019, f. 7r-7v.

9 ARM, ECR 1.019, f. 126r.

10 ARM, ECR 1.019, f. 153r.

11 ARM, ECR 1.019, sense foliar.

12 Munar Oliver, Gaspar: Història de Porreres, vol. II, Porreres, 1979. El plànol no va numerat i es troba entre les pàgines 304-305.

13 Fiol Sala, Isabel: Pregó de les Festes de Sant Roc, Porreres, 2012, p. 15-16.

CATALINA NICOLAU I SITJAR I LA MÚSICA

RETRAT EN QUATRE TEMPS DES DE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE

Maribel Rosselló Nicolau

La música va ser per a moltes dones crescudes en ple franquisme i en uns entorns socials i familiars ofegadors, un recurs de creixement personal i de gaudi i, també, d'empoderament per a traspasar els límits imposats. A través de la música van obrir esclatxes i oportunitats.

Na Catalina Nicolau (1935-2017) va ser una d'aquestes dones que a través de la música van saber créixer a nivell personal i, alhora, incidir en el seu entorn. La música va ser l'eina per implicar-se en moltes activitats de lleure, de formació, d'acompanyament en el dol i en les alegries i de tantes altres coses del seu tant estimat poble. La retratarem en quatre temps, en quatre moments crucials que ens permeten veure com va saber fer de la música, en diferents períodes de la seva vida, una eina de superació personal i de transformació social.

Primer temps: traspasar els límits de la formació

Na Catalina adolescent volia fer el batxillerat i anar a la universitat, però en el seu context familiar això no era propi per a una dona i no li ho permeteren. Per sort, la música que havia estudiat des de molt nina i per la qual tenia una gran passió li va llançar el primer cap. No podia fer batxillerat, però sí que podia estudiar música al conservatori i fer la carrera de piano. Els anys de l'internat no varen ser de bades i va poder realitzar els estudis de música que, molts anys més tard, li serien reconeguts com a llicenciatura. Una formació que li va permetre implicar-se de ple al poble. L'orgue de l'església (va ser la primera dona organista) i ocasionalment el de Sant Felip eren atalajes des de les quals va acompanyar moments d'alegries i de tristesses de la seva gent. També des del cor de l'església, acompanyada dels cantaires, omplien un dia i un altre moments comuns i singulars de moltes vides.

Segon temps: transcendir les limitacions de la criança

L'orgue com a lloc de vincle amb el poble va perdurar molts anys inclús durant

la criança (quatre fills en set anys) quan amigues, padrines o veïnes quedaven amb els al·lots i ella podia anar a tocar. Un temps de criança que per mitjà de la música va saber incorporar a la seva activitat i no va haver de renunciar a la seva implicació comunitària. Als inicis dels setanta va saber capgirar els límits de la criança i va crear la coral infantil de Porreres. Cada dissabte horabaixa, barca i bolic –amb les quatre criatures–, dirigia el cant d'uns vint-i-cinc infants a ca Ses Monges. Una de les fites més celebrades va ser la participació al concurs de corals infantils a l'Auditori, *Vou veri vou*, va ser la cançó triada (quasi bé l'única cantada en català en tot el certamen).

Un poc més tard, amb na Jerònica Vaquer, varen engegar el que acabaria sent el grup folklòric Aires de Monti-sion. La feina de dues dones, setmana rere setmana durant tot un any, va fer possible que el dia de la festa de Monti-sion de 1975 un estol de nins i nines ballessin el bolero i el parado. D'aquell grup que començà llavors encara n'hi ha que continuen cantant i ballant i fent-ne un estol de referència.

Tercer temps: la incorporació al món laboral

Aquesta dona que va donar-ho tot per la música, aquesta li retornà part del que havia rebut. Va ser la mà que li va permetre incorporar-se al món laboral, ja adulta i amb els fills criats. Les primeres incursions foren les classes particulars de llenguatge musical, piano i guitarra. La saleta de casa seva era el lloc de trobada de joves que compartien la passió per la música. Als 41 anys, es complia el somni d'aquella nina que volia anar a la universitat, els estudis al conservatori foren reconeguts i, a més, va assolir una fita en les seves expectatives com a dona, es va po-

Festa de Monti-Sion de 1974-1975. Catalina Nicolau dirigint la coral de nines i joves que també va participar al concurs de corals de l'Auditori.

der iniciar de ple al món laboral. Però ara, per raons familiars, a Ciutat, més lluny del que volia del seu poble estimat i de la seva espessa xarxa musicosocial. Entre 1976 i 2000 va ser professora de música del Col·legi de Sant Pere i, durant alguns anys, del Sagrat Cor. Com que era una dona d'empenta i d'una gran sociabilitat, no va deixar de banda la seva implicació ni amb la seva música ni amb el nou entorn i va seguir teixint vincles.

Quart temps: l'empoderament de dones grans

Na Catalina jubilada va tenir prou força per animar a un grup de dones i, més tard, també alguns homes, per formar la coral de Sant Miquel. Ella havia estat cantaire de la coral de Sant Jaume, però en demanar-li el seu gran amic Joan Planas de fer una activitat que permetés reforçar la comunitat de Sant Miquel no ho va dubtar i va encapçalar la coral. Aquelles dones que havien dedicat una part molt important de les seves vides a atendre a les respectives famílies trobaren en el cant coral una manera d'encarar la seva vellesa en grup, acompanyades per a traspasar les limitacions de l'edat i la salut. Na Catalina anava amunt i avall per aconseguir un bon repertori i una bona qualitat musical. Als darrers anys, a vegades coixeu-coixeu, pujava una i altra vegada al cor per fer allò que tant havia fet al llarg de la vida, agafar la batuta i el piano, cantar i fer cantar. Viure i gaudir de la música.

JORDI ROSSELLÓ LLITERAS GÜIA (1929-2021): FUTBOL A COMPÀS DE MÚSICA

Bartomeu Garí Salleras

La pilota baixa del cel, un dels nins l'atura, juguen a futbol. Jordi Rosselló parla amb ells. Us agrada el futbol? Voleu que us relati la història del Porreres? D'aquesta manera es donava l'ensús al documental «UE Porreres, 90 anys. Història d'un gran club» editat l'any 2013. Mai havia vist una persona tant contenta i il·lusionada. El dia que ens va rebre a casa seva, el cor li anava a mil. L'amo en Jordi Rosselló *Güia* era una home estimat i que va estimar.

Jordi Rosselló Lliteras va néixer a Porreres l'any 1929. Formava part d'una família amb antecedents de músics a la Filharmònica. De petit va formar part del cor de cantaires de l'Oratori de Sant Felip Neri de Porreres, on va rebre la primera formació musical de la mà dels pares Llorenç Riera Mascaró i Nicolau Arbona Rullan. Al cap de poc temps va entrar a formar part de la banda Filharmònica Porrerenca, on tocà la corneta i el fiscorn. Posteriorment, va emprendre els seus estudis de solfeig i instrument al Conservatori de Música de Palma. De l'any 1949 al 1953 va formar part de la banda Militar d'Infanteria Marina. El 1952, amb només 23 anys, va rellevar com a director de la Banda al felanitxer Bartomeu Oliver Martí. En aquest moment, l'alumne avantatjat d'Oliver es convertí en el cap visible i director de la Filharmònica, càrrec que va ocupar fins el 1987. A partir d'aquest moment, és indubtable que la banda de música va anar progressant tant a nivell d'infraestructura (instruments, uniformes) com de nous músics.¹

Jordi Rosselló era música, ara bé, una altra de les seves grans passions era el món del futbol i la UE Porreres, entitat que va presidir entre els anys 1971-1978. Els qui el coneixien afirmaven que sempre tenia temps per anar a veure futbol amb la intenció d'incorporar joves talents a l'equip porrerenc. Durant el seu mandat, la Unió Esportiva Porreres va aconseguir retornar el club a les més altes cotes futbolístiques de Mallorca: van fer campió de Segona Regional i de la Copa President (temporada 72-73), campió de Primera Regional sense perdre cap partit (temporada 73-74), campió del Torneig Primavera i cinquè classificat a Primera Regional Preferent (temporada 74-75), campió del Torneig Primavera (temporada 75-76) i l'ascens a Tercera Divisió Nacional (temporada 76-77).

Jordi Rosselló era un home senzill i sempre va recordar que sense els directius que l'acompanyaren com Toni Mestres *Vila*, els germans Guillem i Miquel Ballester *Colometa*, Sebastià Alsina *Cordellina*, el metge Fernando Ribas, Guillem Juan, Jaume Nicolau *Frari*, Joan Gornals, Benet Palerm, Toni Sastre *Poo*, Pau Veny *Delobre*, Joan Frau *Chano*, Toni Sastre *Cherino*, Francesc Segura *Llauer*, Jaume Ferrà, entre d'altres, no hagués estat possible retornar el club on es mereixia per la seva llarga trajectòria.

L'èxit més sonat fou l'apoteòsic ascens a Tercera Divisió Nacio-

nal, després de guanyar l'eliminatòria a dos partits contra l'equip guipuscoà Touring d'Errenteria. A l'anada, l'equip porrerenc fou derrotat per tres a zero al camp d'Anduva amb gols de Cámara, Pallerdi i Aizpúrua. Jordi Rosselló i alguns jugadors de l'expedició porrerenca mai s'oblidaren d'aquell dantesc viatge. Un bon resum del que va passar el tenim a la crònica del rotatiu mallorquí *Diario* de Mallorca:

«El Porreras tuvo que luchar desde primeras horas de la mañana contra los elementos [...] el aeropuerto de Sondica en Bilbao cerrado, por lo que hubo de aterrizar en Zaragoza [...], los expedicionarios que, por carretera y en autocar tuvieron que cubrir el trayecto hasta Rentería, allí se encontraron con un campo convertido en un auténtico barrizal, suponiendo una clara ventaja para los locales. Habrá que ver el domingo de lo que son capaces los discípulos de Zubieta».

Diumenge, 29 de juny de 1977, fou l'apoteosi. Caravanes de cotes amb aficionats de fora s'acostaren al camp de futbol, files de porrerencs i porrerencs baixaven cap a n'Hereveta. Ningú volia perdre's aquell esdeveniment. El recinte esportiu estava ple a vessar. Pancartes del café de cant Toni de son Oms i del Cau de Jovent elaborades pels joves de la vila es mesclaven amb la basca que portaven soldats que feien el servei militar al puig d'en Femella. Durant molts d'anys aquest llençol on es va pintar una ikurrina i les paraules *Gora Toruingo*, *Gudari batuak* va restar el sostre de ca meva. L'entrenador del Touring, Jose Fontán me la va regalar juntament amb un pin-escut de l'equip, que guard zelosament.

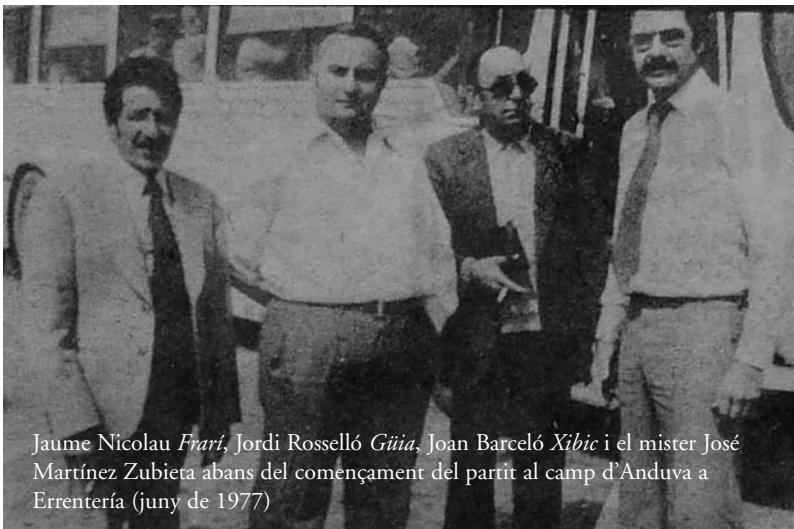
En els preliminars, els jugadors porrerencs entregaren ensaimades i varen rebre la clàssica txapela basca de mans del seus contrincants. Tot estava preparat, l'amo en Jordi, que va arribar dirigint la Filharmònica, es va col·locar al seu lloc de sempre, dret damunt una pedra grossa darrera la porteria, situada a prop de l'entrada de n'Hereveta, just al costat del vestuari arbitral i de l'antic ensofrador de can Bernat *Renya* que servia de vestuari local. Era el lloc on el president del Porreres, l'entranyable Jordi *Güia*, realitzava balls descontrolats i nirviosos. Semblava que, si era necessari, podia rematar la jugada. Estic segur que ho hagués fet: «He patit molt, però tenia confiança que tot aniria bé. Vull donar les gràcies a jugadors, entrenador, directiva i afició. És un dia que recordaré sempre». L'amo en Jordi era un nin amb sabates noves. La UE Porreres va derrotar per 5 a 0 al Touring i era equip de la Tercera Divisió Nacional, la categoria de bronze del futbol espanyol.

L'alt nivell que es requeria i la professionalitat de moltes plantilles, feren que l'equip no pogués mantenir la categoria i va descendir a Preferent. Tot i aquest fet el Porreres va disputar –per primera vegada– una eliminatòria de Copa del Rei contra l'Es-

panyol de Sant Vicenç. Un dematí a la gespa del camp de ses Forques, molts anys després d'aquella gesta es retrobaren Jordi Rosselló, el míster Pep Martínez Zubieta i alguns jugadors. Amb nostàlgia, amb emoció i amb un nus a la gargame-lla, rodejat de futbolers com Torrado, Joan For-teza, Toni Salas, Valero, Carrió, Prados, Toni Vi-dal, Toni Ballester *Toet*, Mateu Morlà, Blanco i l'encarregat del material, Tomeu Planes ens va contar el que sentia:

«Teníem una afició molt exigent, avesada a gua-nyar, no sempre va entendre el plantejament i que jugàvem a categoria nacional amb equips molt potents del País Valencià i de Múrcia com Cartagena, Acero de Sagunto, Almansa, Gandia, Villarreal, Alcoià que ens triplicaven el pressu-post. Sempre vàrem demostrar una gran prepa-ració física, esforç i molta il·lusió. Teníem uns jugadors que de-mostraren tenir gran professionalitat i amor al Porreres».

L'any 1978, el conegut empresari i propietari de Galletas Roc-hina va deixar la presidència de la UE Porreres, foren uns anys que va viure intensament i ben segur fou el motiu perquè deci-dís sortir del club i dedicar-se de ple a la música i a la Filharmònica. Uns anys després, el 1987 deixà l'entitat musical porrerenca i al cap de poc temps, es va encarregar de dirigir la banda de Santa Margalida, on estaria fins el mes de setembre del 2000 quan cedí la direcció a Josep Antoni Pons Gelabert, un jove músic marga-lidà format a l'escola de música del poble, que també fou diri-gida per mestre Jordi *Güia*. El 2003, va rebre de mans de la Fe-deració Balear de Bandes de música i associacions musicals, el pre-

Jaume Nicolau *Frari*, Jordi Rosselló *Güia*, Joan Barceló *Xibic* i el míster José Martínez Zubieta abans del començament del partit al camp d'Anduva a Errenteria (juny de 1977)

mi Toni Llopart per la seva dedicació a les bandes de música de Porreres i Santa Margalida.

Jordi Rosselló Lliteras ens va deixar el passat 22 d'octubre de 2021 a l'edat de 92 anys. Amb la seva mort es va deixar una bona part de la història musical contemporània de Porreres i de Mallorca. Porreres té un deute amb la persona Jordi Rosselló per la seva es-timació al poble, a la banda Filharmònica i al club de la seva vida, la UE Porreres.

¹ Dades biogràfiques recollides a BARCELÓ CRESPI, Maria; MELIÀ BARCELÓ, Francesc; NICOLAU SASTRE, Marta i BALLESTER ME-LIÀ, Joan. *La Filharmònica Porrerenc. Estudi històric (1856-2006)*. Por-reres: Edicions Ajuntament de Porreres, 2006.

IN MEMORIAM

Joana Mora Cerdà

En el *Llum d'Oli* del passat setembre ens fèiem ressó de la mort de Miquel Segura Miró, persona vinculada a l'Agrupació Cultural de ben jovenet, sobretot a la secció de teatre. A una de les fotografies publicades apareixen d'esquerra a dreta Miquel Segura Miró, Joan Vidal Serra *Moi* i Miquel Barceló Ramonell. Poc més d'un mes, rebérem la trista notícia del traspàs d'un altre artista porrerenc, en Joan *Moi*.

En Joan va morir dia 19 d'octubre a l'e-dat de 71 anys. Participà activament als inicis de l'entitat, anant d'excursió i, més tard, fent teatre amb el grup de l'Agru-pació. Actuà en la representació de les

obres *L'amo de Son Ma-graner* (1977) i *Ca Nos-tra* (1978).

Mecànic de professió, sempre va tenir una es-treta relació amb el món de l'espectacle. A una entrevista que li va fer Rafel Ferrà pel *Llum d'Oli* l'any 1981 amb el títol *Joan Vidal, el primer porrerenc en el ro-datge d'una pel·lícula de cine titulada Esta puñetera familia*, el mateix Joan diu: «vaig començar amb la secció de teatre de l'A-grupació Cultural amb qui vaig repre-sentar dues obres. Després, a Ciutat i amb la companyia d'Art Dramàtic, he intervingut a la representació de *Tríptic Encreuat*, *Fill Pròdig* i *Faula d'en Mique-let de can Terròs*».

A la mateixa entrevista parla de futurs projectes: una nova obra de teatre, fil-

mació de vídeos i la participació a una al-tra pel·lícula del director Martí Garrido. Com es pot veure, en Joan, a més de ser una bona persona alegre i bon ballarí, també va ser un artista.

El nostre més sincer condol a la seva fa-mília.

Joana Mora i Joan *Moi*, *Ca Nostra*, 1978.

IDENTITAT VULNERABLE

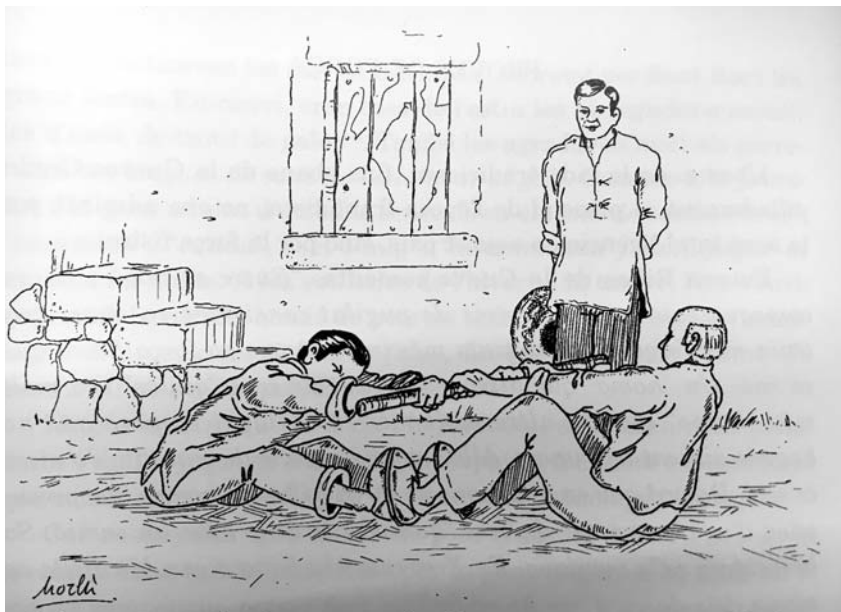
Damià Duran Jaume

La realitat social d'avui ens interpel·la i ens convida albirar el conjunt de la vida quotidiana com si l'haguéssim de revisar. Potser ens aniria bé valorar-la des d'una perspectiva més ran del poble, més pròpia del que som i del que fórem. Els de bastant edat tenim la sensació de viure dins un trasbals cultural, psicològic i alhora consumista, que ens remou per dedins. Sentim com si alguna força externa ens enlluernés subtilment i ens traslladés fora de l'òrbita de bastants referents identitaris que serviren de bandera i mantingueren l'orgull encès de la comunitat porrerenca.

Aquest dubte no pot quedar dins la boira del no sé què, potser que sí, tal volta no. La temàtica de la identitat d'un poble no pot deixar-se de banda per desídia o perquè tan se val. La responsabilitat de les nostres pròpies vides ens obliga a desemmascarar qualsevol procés que minvi la nostra personalitat col·lectiva i ens vulgui fer creure que som poble mentre els seu llenguatge seductor ens allunya de la cohesió sentimental amb la terra.

Endut per aquesta idea, dia set de setembre d'enguany, vaig demanar a Joan Barceló Bauçà quina era en l'actualitat la presència de l'Arbre dins les festes de Sant Roc i, alhora, el tarannà i pràctica d'altres jocs i proves de la nissaga porrerenca que es representaven en diferents moments del calendari porrerenc: tòrcer braç, tòrcer dit, alçar romana, estirar barra, estirar corda, alçar un sac amb els peus dins una barcella, sa juntada i el cant de sales. La resposta d'en Joan fou bastant contundent: «Fa bastant de temps que no es practiquen».

Algú argumentarà que l'amor a la llengua, els balls de bot executats per s'Es-

tol Porrerenc i Aires de Monte-sion o la festa de Sant Antoni, són un bon símptoma de la identitat porrerenca actual. És clar que sí, però tenim el dubte sobre si aquest aplec d'activitats serà suficient per a mantenir la torxa porrerenca ben a l'aire i els ànims decidits a corregir qualsevol desmai o desencís. La qüestió no és ja, «Ball perquè m'agrada», sinó que potser hauríem d'apuntar més amunt: «Ball jotes i mateixes, també, perquè vull reforçar, en la mesura que pugui, la nostra identitat com a poble». Una actitud que sorgeix de la comunitat que no amolla, que s'engresca, que estima.

A ningú li passa desapercebut que el nou capitalisme, cobdiciós i seductor, capta més i més voluntats, guanya terreny cultural, lúdic i alhora material, en tots els sentits servint-se dels mitjans de massa: cinema, televisió, ràdio i xarxes telemàtiques. Pens que el patrimoni de signes i celebracions representatius de la vida identitària de Porreres, durant segles tan estimats, és ara molt

vulnerable i perd aquella empenta i representativitat que tingué a l'època pre-turística. I si la tradició és apallissada, què quedarà del nostre caràcter?

Aquells actes no refredaven mai, sempre tenien allò comú, viscut i sentit, que ens fascinava. La vila els desitjava com si fos el millor eixamplament de l'esperit. Record haver-ne viscut alguns. Relataré el de la «Pujada a l'Arbre». Era pels anys 1940-1950, Ella, la festa, semblava esperar-nos. El vespre de Sant Roc, amb tota la lluminària encesa, la plaça gaudia d'un visitant especial, alt i majestuós. Era l'Arbre. Clavat a terra i subjectat per cordes ben resistents, presumia de temptar als joves del poble. Era una prova bastant difícil. Tot-hom admirava la presència espectacular de «l'Arbre». Solia estar col·locat cap a la dreta sortint de la Sala i un poc enmig del recinte de la plaça tirant cap a l'angle del carrer des Pou Florit. Record que l'espectacle de la pujada obria el cor als espectadors. Unes hores abans de l'exhibició la gent major ja havia pres

seient. Algunes dones portaven cadira, la resta dels presents, potser més joves, estaven dempeus. La Banda (la Filharmònica), sobre el cadafal, enviava notes musicals a tots els indrets de la multitud. El coronament de la prova seria ja cap al final de la vetllada. A un moment determinat, totes les mirades s'adreçaven cap al pal famós. Era l'avís que allò havia de començar, tothom callava. Diferents joves envoltaven la figura ensabonada, i, un després de l'altre, ho intentaven. «A veure si serà aquest es valent». Després de diferents intents, un, el més fort i àgil, persistia, ho intentava de nou i... arribava a dalt. La gent admirava l'heroi de la gesta «Qui ha estat, qui ha estat?» preguntaven.

Ara, un cop passats els anys, entenem que allò que feia aquella multitud, respirant aromes de resina de mata i pi, era donar sentit a tot un signe d'identitat, tan bell i lúcid com el parlar, xerrar i discutir amb la llengua de Ramon Llull, sense adonar-nos ben bé que som els beneficiaris i responsables d'aquest valor immens.

L'únic baluard que podem protegir i defensar de la tradició són els signes d'identitat i «En això cal jugar-hi fort», em digué Joan Barceló. I encara va afegir: «Caldria que fos obligatòria la seva recuperació», «No hem de consentir que la cultura popular es converteixi en un fòssil». «Quan una cosa se'n va, la perdem». En efecte, ser permissius en excés amb l'oci importat, foraster, ens desarreia. Per tant, dins el nostre temps lliure hi ha d'haver cabuda suficient per a les diversions i jocs, festes i símbols, que feren vibrar els sentiments de la nostra personalitat personal i col·lectiva, i no tan sols donar-los cabuda, sinó que haurien de reeixir amb prou força per a ultrapassar la pressió capitalista que no s'atura de seduir-nos al consum de productes i d'idees que sovint ens despersonalitzen.

ERASMUS A LA REPÚBLICA TXECA

Xisca Melià Sagreras

Fa uns quatre mesos vaig sortir de casa amb dues maletes disposada a tot el que em vengués per davant. Ni jo mateixa em creia que partia de casa per anar a la República Txeca a viure el que sempre m'havien dit que era una de les millors experiències.

Vaig partir amb una amiga. De Mallorca a Barcelona i, després, anàrem directes a Praga. Un tren de quatre hores i mitja ens dugué a Karviná, un poble ben a prop de la frontera amb Polònia.

Els primers dies varen ser bastant durs, érem les úniques estudiants del nostre poble i ens trobàvem a una hora i mitja dels altres. Allà ningú parlava anglès. Després d'això, tot havia d'anar millor, i així va ser. El primer dia ja vàrem fer amics, des de la universitat varen fer una "Welcome drink", com una reunió d'estudiants a un bar; allà vàrem conèixer portugueses, coreans, xinesos, grecs i, sobretot, espanyols. Tots els estudiants estàvem igual i va ser molt fàcil trobar-nos a gust un altre pic.

A poc a poc, els que eren només desconeguts varen passar a ser part d'una petita família: dues d'Andalusia, dos del País Basc, dos de Santander, dues Canàries, una gallega i nosaltres dues de Mallorca. Vàrem començar a crear records. Mai m'hagués pensat que en tres mesos pogués veure ciutats tan precioses i amb gent que realment ha estat increïble: Cracòvia, Breslàvia, Bratislava, Budapest; cada una tenia el seu encant. Durant tres mesos hem estat uns bojos pels tours, l'arquitectura, el menjar de cada país, les festes, els mercadets...

Potser acadèmicament hagués après més si hagués quedat a la UIB, però aquests tres mesos m'han ensenyat molt més del que hagués imaginat: viure a un lloc on ni l'anglès ni el castellà t'ajuden en res, aprendre un nou idioma, aprendre a fer gestions de lloguer i d'estudis, aprendre a viatjar. En definitiva, hem après tot allò que quedant-se a casa no s'aprèn. Tot té una part bona i una part dolenta i, per això, tot és únic a cada persona.

«L'ESCOLA NOVA ACONSEGUEIX 4 BEQUES DE MOBILITAT I 2 SEGELLS DE QUALITAT DEL PLA ERASMUS+»

Guillem Amer Mulet

Els alumnes de 6è varen participar en dos projectes internacionals durant el curs passat en el marc del programa Erasmus+ i la plataforma eTwinning. El primer projecte tractava sobre receptes tradicionals i hi varen prendre part centres d'Itàlia, Turquia i Lituània. Els estudiants varen explicar receptes tradicionals mallorquines i en varen conèixer d'estrangeres. En el segon projecte, Funky Interview Programme, els alumnes porrerencs varen realitzar entrevistes en directe, com si es tractàs d'un programa de televisió, a companys de Saragossa i Turquia. Per acabar, les varen redactar en format entrevista de premsa. Altres activitats varen ser la realització de videoconferències, concursos de logos i propostes on els estudiants dels diferents països poguessin interactuar.

Ambdós projectes varen ser reconeguts amb el Segell de Qualitat. Per aconseguir-los, l'agència avaluadora espanyola redacta un informe acurat de tot el projecte i s'inspeccionen ítems com l'ús de les noves tecnologies, la cooperació internacional entre l'alumnat, la difusió de la feina feta, la integració de la temàtica treballada dins el currículum i el respecte per la privacitat en línia i els drets d'imatge.

Treballar amb escoles internacionals permet als nostres estudiants posar en pràctica la llengua anglesa dins un context comunicatiu clar i uns objectius concrets. A més, s'han d'esforçar per donar-se a entendre als seus socis i comprendre el que els diuen. D'aquesta manera, s'aconsegueix un aprenentatge més significatiu de la llengua estrangera. No parlem de la gran motivació i interès que provoca als estudiants. És una gran experiència.

Per acabar-ho d'arrodonir, la Comissió Europea ha concedit quatre beques de mobilitat de formació per al professorat per una quantia que ascendeix als 6.918 euros. Amb aquests doblers es duran a terme dues formacions. La primera a Itàlia, per testimoniar i aprendre de centres que han dut a terme innovacions pedagògiques exitosament. La segona a Xipre, per aprendre sobre Educació Sostenible i Ambiental. Els docents que hi participin transferiran al claustre tot el que hauran après per tal d'aplicar-ho al centre.

El balanç d'aquest primer any és, per tant, immillorable. Els nostres objectius de futur són engrescar més mestres a introduir la plataforma eTwinning dins la seva pràctica docent habitual i arribar a aconseguir mobilitats entre alumnat.

A l'actual curs estam treballant un projecte sobre fake news amb dos instituts de França i d'Itàlia. I en tenim tres més de prevists.

Esperam seguir anotant més triomfs fruit del treball dels alumnes del CEIP Escola Nova, el seu professorat i els seus socis internacionals.

Some photos of the introductions

MIL NOU-CENTS CINQUANTA-TRES

Lluís Sastre Barceló

En Xisco mai no té embullats
dins el seu cor en recordar,
riu i li brillen els ulls
quan comença a relatar.

Nou anys fets i ofeguí el bram
quan mon pare me va dir
un dia de bon matí:
Au, venga que mos n'anam!

El tren, el xiulet, l'andana.
Ma mare va quedar allà
amb el germà i la germana,
jo me'n vaig haver d'anar.

D'Albacete a València
i d'allà a Mallorca, a port;
camí on vaig quedar absort,
navegant a dins l'absència.

Arribats, em van llogar
de porquer a s'Hort des Bessons,
on vaig dormir i feinejar
fins que em vaig mudar els calçons.

Dormia amb els tres missatges,
en el sostre on guardaven
palla que a les bèsties daven
quan faltaven els ferratges.

La fredor d'hivern t'escalla,
i els vespres són molt humits,
per no gelar-me a les nits
farcia el llençol de palla.

Pagaven trenta pessetes
un pic per mes a mon pare
mentre enyorava ma mare
i feia les solls ben netes.

Guardava els porcs i collia
garroves, figues; segava
alfals, l'hort també regava
i, les vaques, les munyia.

Em daven una pesseta
per niaró que trobava,
com que totes les guardava
vaig comprar una bicicleta.

Al pas del temps van venir
la germana i ma mare.
El germà allà va morir
i és al cel on brilla encara.

He sembrat aquí el meu fruit,
dona, fills i nets també
i ja en fa seixanta-vuit
i em diuen es foraster.

A Porreres hi tenim
Na Joana Montuïrera,
na Cati Vilafranquera...
se veu que som d'on venim!

Relat d'en Xisco Muñoz,
tan bon home com glosador.

THE DARK SIDE OF THE MOON

Jaume Rosselló Tomàs

Qui sap...
La part que no conec de mi,
la part que no veus de tu,
a milions de llàgrimes lluny,
a l'altra cara del mar
s'acaronen les mateixes ones.

Qui sap...
Soc l'home/dona del teu somni?
ets la dona/home de la meva quimera?
He vist infants que reien
dins la mirada melancòlica dels ancians
quan els records cruixien les nits.

Qui sap...

El color del meu cor dibuixa
la pell que el teu alenar estima.
Allà on es fon el cel,
allà on reposa la mar,
tu i jo ens diluïm, som l'horitzó.

El Bé i el Mal se saluden,
l'Alegria i la Tristor es desitgen,
amb salvatge tendresa fan l'amor
i, sé que quan ningú observa
es passeja pels racons de la finestra,
l'altra cara de la lluna.
Qui sap...

(desembre 2021)

ETIMOLOGIA

Cesca Roig Sampol

anostrar

Definició

1 Ensenyar, ensinistrar, formar (algú), a la nostra manera.

2 Fer nostre. *Anostrar un plat exòtic.*

3 Traduir a la nostra llengua.

Etimologia

De *nostre*, del llatí *noster*, *-tra*, *-trum*, mateix significat, derivat de *nos*, 'nosaltres'.

tururut

Definició

1 Onomatopeia que imita el so de la trompeta.

Se sentia el tururut del fill petit dels veïns que imitava Louis Armstrong.

2 Expressió de burla amb què rebem la desaparició d'una cosa, la frustració d'una esperança, etc.

Ja es veia a venir que quan arribés al Tribunal Constitucional, tururut Estatut!

«Si és que una depressió et ronda o et sents massa decaigut, no hi ha pastilla que valgui: xocolata i tururut!» (Jaume Arnella, «Corrandes de la xocolata»)

Etimologia

D'origen onomatopèic o expressiu, al·lusiú al so que es pot fer per un canut o tub, com d'un instrument de vent.

LA PROGRESSIVA TORNADA A LA NORMALITAT A PORRERA

Marc Vaqué Vidal

En aquesta edició volem parlar de tot aquest temps que ens ha tocat viure des de Porrera. Al nostre municipi, com a tot el món, hem viscut uns mesos molt durs. Hem hagut de limitar les nostres relacions socials, les activitats populars i, en definitiva, se'n han capgirat les vides.

Hem viscut uns mesos d'incertesa amb pujades i baixades, amb moments i activitats en contextos més i menys optimistes que han servit per agafar més forces per a tot el que ha anat venint i el que vindrà.

Les activitats populars a Porrera van caure l'any 2020 en els dos pics de la pandèmia: el mes de maig i el mes de novembre. Tot i poder comptar amb un programa d'estiu amb petits instants de música i de cultura, aquest va anar de més a menys, coincidint amb l'evolució d'aquell moment.

Gairebé un any sense poder tenir festes al poble i que ens han fet carregar les piles. Tot i que l'any 2021 no va començar millor, amb la suspensió de les festes programades per cap d'any, Sant Antoni, el carnaval... A partir del maig sí que tot va començar a millorar progressivament i, per sort, en aquesta ocasió, de menys a més.

Al mes de maig vam poder, després de les dues suspensions anteriors, celebrar la Festa Major. Va ser molt adaptada a les circumstàncies, amb actes culturals i amb limitacions d'aforament, de distàncies, de grups bombolla, mascareta i amb la programació basada en activitats on el públic estava assegut. No va ser la Festa Major que tots volíem o la que tant enyoràvem, però sí que va donar el primer raig de llum a la foscor.

L'estiu va seguir aquesta tònica: activitats culturals, esportives, musicals... que tot i ser força diferents al que s'organitzava fins l'any 2019, seguien la tendència més optimista que es va instaurar, sobretot, a partir del mes de maig.

Però va ser el passat novembre quan vam viure el que tant trobàvem a faltar. Una Festa Major multitudinària, que va recu-

perar el seu tradicional Tast de Vins (que posa en valor el gran tresor que tenim al nostre poble), el caràcter popular (amb la recuperació del repartiment de coques, una xaranga per donar la benvinguda a la Festa...) i amb els balls i discos per posar la cirereta del pastís, entre d'altres activitats, que van omplir el poble de rialles, de retrobaments, d'alegria, de nostàlgia...

Porrera, amb tot això i amb la millora de la pandèmia, torna a somriure. Ho fa amb ganes de poder-ho compartir amb Porreres i la seva gent, perquè aquesta felicitat i aquesta alegria sigui plena.

ESMENA A L'ARTICLE «PORRERES I PORRERA: TOT EL CAMÍ EN COMÚ (II)»

Llum d'Oli 167 (setembre 2021):

Francesc Delpueyo Aceña

La Història Oral, com especialitat dins de la ciència històrica, és tan vàlida com la història escrita, però a vegades sorgeixen errors i nosaltres n'hem comès un. A l'article anterior d'aquesta secció es va cometre una equivocació en anomenar una agrupació en lloc d'una altra; confusió apareguda entre alguns col·laboradors (de la qual n'estem molt agraïts d'haver rebut totes les seves aportacions). Però no estem aquí per buscar culpables ni excusar-nos, sinó per arreglar aquesta pífia. Resulta que a la part final del text s'anomena el grup d'Aires de Monti-Sion en comptes de S'Estol Porrerenc, l'agrupació que realment va venir a ballar a Porrera. Demanem disculpes per l'error i agraim de tot cor a les persones que ens van assabentar d'aquest. Esperem que els dos números dedicats a l'Agermanament de Porreres i Porrera us agradessin, i que us animin a seguir treballant en aquesta fantàstica història que tant ha marcat a les dues viles germanes.

**jaume
sastre
soler SL**

materials de construcció

ceràmiques i gres bigues imitació fusta
ciments saques aïllants canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250
Telef. i Fax 971 16 84 66

EL GRUP D'ESPLAI COMPLEIX 40 ANYS

Bernat Bauçà Garau

Ara ja fa 40 anys que va néixer una aventura a Porreres, una aventura que va servir per descobrir molts de racons del nostre poble i de les nostres illes, però sobretot, molts de racons de les nostres vides per a aquelles persones que en formàrem part. Aquesta història va ser un aprenentatge per millorar i per créixer com a persones. Tots sabem que eren altres temps i que el temps lliure era molt més participatiu, però, el món, aquest món nostre ha canviat molt, jo diria que massa i no sempre per millorar.

La il·lusió dels inicis es va anar entremesclant amb l'experiència i la formació dels monitors i monitores que, a poc a poc, anàvem aportant coneixements educatius al temps lliure i que ens feia créixer com a grup.

El món Esplai va ser una aventura que ens va engrescar a viure'n intensament cada moment: un tros de fusta ens feia feliços i ho compaginàvem amb eternes discussions dels equips de monitors i monitores per intentar millorar la nostra escala de valors, per posar uns objectius que ens fessin més persones, gent activa, gent preparada i engrescada per afrontar dificultats. Tot plegat ens ha deixat grans records i un bagatge per a tota la vida.

Enumerar totes les activitats que realitzàvem seria molt difícil, encara que n'hem de destacar els campaments, les dues diades infantils a Porreres, les festes de monitors, el concert de Loquillo, l'escenificació de *Mar i Cel*, etc. Totes i cada una d'elles ens omplien de ganes i il·lusions i ens engrescaven a millorar Porreres.

Si hagués de recalcar qualche moment seria, sens dubte, els campaments: eren la gran trobada. Durant una setmana aca-

ramullàvem cada un dels desitjos per passar-ho bé, per aprendre, per compartir, per millorar com a persones. Ens vàrem moure sobretot pel santuari de Lluc i el port d'Alcúdia, però també en vàrem fer per altres indrets com Selva, Lloret, Hipocampo, a més d'anar un bon gratat de vegades a Menorca i visitar Eivissa i Formentera. El de més enfora del nostre poble va ser a Porrera.

El Grup d'Esplai va ser durant un bon gratat d'anys un

grup d'opinió dins el poble, eren un moments on no hi havia activitats ni per als nins ni per als joves, i de vegades molestava les autoritats pertinents l'empenta que teníem a l'hora de dur a terme qualsevol activitat i moure un centenar de joves amb ganes de menjar-se el món.

La revista que es va publicar en el 20è aniversari deixa evidència de la gran empenta que hi havia en aquells moments i els nombrosos articles de monitors i exmonitors deixen ben clar el que suposava personalment per a totes i tots que passaven per l'entitat.

El passat dia 6 de novembre, dia que es complien els 40 anys de la fundació, ens vàrem reunir quasi 70 monitors, amb nostàlgia, amb recança, però amb molt d'orgull per celebrar i recordar tot el que vàrem viure i conviure plegats. És una pena que els nins i joves d'avui en dia no puguin gaudir d'una experiència que per a tots nosaltres és inoblidable.

BERNAT MESQUIDA, UN PORRERENC A LA VUELTA

Antoni Sastre Vanrell

Una mostra més de l'emprenedoria i talent porrerenc és el cas de Bernat Mesquida Martorell (Porreres, 1986), qui a poc a poc s'ha anat fent un lloc dins el món del ciclisme professional. Aquest passat estiu, i després d'anys de feina com a auxiliar a diversos equips, ha participat en una de les tres grans voltes ciclistes amb més prestigi a escala internacional, la Volta a Espanya.

El porrerenc compagina la seva feina al capdavant de l'M&M Centre, "Benestar i Esports", amb la d'auxiliar al BH Burgos de la categoria Continental Professional, la segona divisió del ciclisme. És amb aquest equip amb qui ha participat en la darrera edició de la Volta a Espanya en la qual un dels ciclistes, Óscar Cabedo, ha finalitzat en la dinovena posició, «que un corredor del

nostre equip acabés entre els vint primers a una de les grans voltes és brutal, és com si haguéssim fet primers», assegura.

Durant la conversa, m'explica anècdotes i vivències que transcórren durant la prova. Tres setmanes de competició, tres setmanes d'intens moviment, tres setmanes de no aturar. Per en Bernat «l'experiència ha estat molt positiva, l'ambient amb els companys de feina, corredors i la direcció ha estat molt bona. Han estat 27 dies a fora, exigents, de molta feina. Molts de dies eren les onze i encara érem pel món».

El porrerenc, a banda de ser el massatgista de determinats ciclistes durant la competició, també s'ha encarregat de dur a terme tasques d'auxiliar, això es tradueix en preparar les bosses de menjar pels avituallaments, netejar la roba, ajudar a vestir els ciclistes; en definitiva, donar una mà allà on l'equip ho necessita. «Durant les tres setmanes que dura la competició fas de tot, estàs per ajudar l'equip. També fas de psicòleg. Quan els corredors arriben al massatge no hi pots fer res, tenen les cames destrossades, però necessiten aquell temps de desconexió, de companyia».

Bar Pub
ES FAROLET

COOPERATIVA AGRICOLA DE PORRERES
(Sdad. Coop. Ltda.)

Tel.: 971 64 71 81
E-mail: agricolaporreres@hotmail.com
Carrer de sa Cooperativa, 29
07260 Porreres - Illes Balears

2014, quan tot comença

Els inicis d'en Bernat com a auxiliar comencen el 2014, quan té la seva primera experiència a la Challenge Ciclista Mallorca. «El meu amic ciclista, en Lluís Mas, que venia a tractar-se al centre, em va dir que el Burgos, l'equip on ell corria, cercava gent per cobrir la cursa. No m'ho vaig pensar, em feia molta il·lusió», comenta.

Després d'aquesta primera experiència, i fins a dia d'avui, el porrerenc no ha aturat de col·laborar en diferents equips. L'any 2015, l'equip sus IAM Cycling contacta amb ell per fer un *training camp* a Mallorca i després la Challenge. També ha treballat amb l'equip espanyol del Caja Rural, de fet, és amb qui més proves ha fet: tres Cha-

llenge a Mallorca i la Volta a Turquia, de la qual en guarda un bon record. «Va ser una gran carrera per a nosaltres, guanyarem la general, metes volants, regularitat per equips... Veure que els ciclistes amb qui estàs obtenen bons resultats és una gran satisfacció».

En Bernat també em comenta que ha rebut l'oferta d'alguns equips per dedicar-se, diguem-ne que al cent per cent, a aquesta professió, però ell ho té clar: «Una persona que fa molts d'anys que fa feina en aquest món, em va dir que no ho fes, que ho compaginés així com ho feia fins ara, ja que d'aquesta manera tenc la llibertat de poder triar les proves que vull anar i em permet poder continuar amb el meu negoci».

Ja a les acaballes de l'entrevista, parlem del concepte *ciclisme* més enllà de la competició, de la professionalitat. Ambdós coincidim en el fet que és alguna cosa més que un esport i intentem definir-ho d'alguna manera:

«El ciclisme també és cultura, gastronomia, una forma de viure i entendre la vida, gràcies a les bicicletes he conegut pobles i indrets meravellosos. La Vuelta té un historiador que a cada cursa puja el més característic de cada poble o ciutat per on passam, és una informació molt útil per quan vas de viatge. De fet, amb la meua parella, na Catalina, quan viatjam aprofitam per visitar aquests llocs o quedar amb alguns dels companys que he conegut a les curses», conclou el porrerenc.

EL PORRERENC SERGI MESTRE PICORNELL (2006) HA ESTAT CONVOCAT AMB LA SELECCIÓ DE LES ILLES BALEARS QUE PARTICIPARÀ EN EL CAMPIONAT D'ESPANYA DE SELECCIONS AUTONÒMIQUES

Josep Maria Sastre Barceló

Fins ara, en Sergi ha estat convocat a totes les categories de la selecció Balear: mini, infantil i ara a la cadet.

El torneig s'havia de celebrar del 4 al 8 de gener a Huelva, però s'ha posat al mes d'abril a causa de la Covid-19.

En Sergi va sortir de l'escola de bàsquet del CB Porreres on jugà fins a premini, passà una temporada al CB Joan Capó de Felanitx i, des d'allà, al CB La Salle. Al club palmesà fins ara ha gaudit també amb la participació en diferents campionats de Mallorca, Balears i d'Espanya de clubs.

Disfresses de l'any 1968

D'esquerra a dreta aixecats: Margalida Nicolau Roig, Eulàlia Sureda Mesquida, Magdalena Roig Marrorell (difunta), Maria Matas Gelabert.

Asseguts d'esquerra a dreta: Miquela Sureda Mesquida, Maria Rosa Segura, Joan Matas Gelabert (difunt).

Fotografia cedida per Maria Matas Gelabert.